

Entered as Second-Class Matter July 13th, 1893, at the Post Office of Chicago, Illinois, under Act of March 3rd, 1879.

Metai XXIV

CHICAGO, ILL., PENKTADIENIS, RUGSEJIS (SEPTEMBER) 10 d., 1915 M.

No. 37

Didėji Karė.

Ant rytinio karės lauko vokiečiams iki šiol vis gerai sekasi. Rūdos, kaip pranešama iš Petrogrado, vokiečiai Vilniaus apie linkęse tapo sulaukti, bet vėliau Petrogradas pripažino, jog rusų kariūnė prieš didesnes vokiečių pajėgas turėjo pasitraukti į kitą Danguvos pusę. Vokiečiai iš vienos pusės traukia prie Rygos, iš kitos gi žengia vis toliau į rytus. Rūdos jie dar tikrų rusų krašto nepasiekė, yra dar Baltgudijoje, bet artinasi vis labiau prie tikrų rusų apgyventų kraštų, apie kokius caras turi labai rūpintis negu apie lenkų, lietuvių, latvių, arba persekiojamų baltgudžių kraštus.

Sulyg Berlio pranešimo, austrų kariūnė išstūmė rusus prie upės Jasiolda iš paskutinių antrosios jų atsigynimo linijos sudrūtintų stovyklų. Bet ir Berlio raportas ne visuomet galima užsitikėti. Lygiai iš Vienos, kaip ir iš Berlio, buvo pargarsinta, jog Austrijos teritorija jau su visu tapo nuo rusų išvalyta, o paskui gyrysi, jog austrų kariūnė paveržė miestus Brody ir Tarnopol. Bet abudu tie miestai yra Galicijoje. Taigi kada vokiečiai ir austrai gyrysi išvalymu nuo rusų Galicijos, dar tili jos miestai buvo rusų rankose. Tas pats gali būti ir dabar. Bet austrų kariūnė iš rytinės Galicijos įsiveržė į Volyniaus guberniją, taigi rusų padėjimas ir prie Austrijos rubežių yra negeriausias, nors, kaip matyti, bent apeliokėse Tarnopolio yra dar Galicijoje rusų kariūnė ir ginasi apkasais sudrūtintose stovyklose, bet austrų kariūnė jau nužengė į garsias Pinski balas ir užėmė mėsus Luck ir Olyka.

Vokiečių kariškas laivynas vėl įplaukė į Rygos įlanką, o silpnas rusiškas laivynas pasitraukė į jūlą, mušini stoti nedrįso. Kaip praneša iš Berlio, žinia iš Petrogrado ir Londono pagarsinta apie paskandinimą didelio vokiečių mušio laivo Moltke yra neteisinga, nes laivas tas, visai sveikas, dabar perplaukė cėsoriaus Vilhelmo kanalą, jungiantį Šiaurinės su Baltiko jūrinis.

Vokiečių kariūnė užėmė tilta prie Friedrichstade ir turi jau beveik liuosą kelią Rygon, kurios rusų kariūnė apginti negali. Matyt rusai nesitiki ir Petrogradą apginti, nors nuo jo vokiečių kariūnė dar gana toli, bet žengia prie jo vis arčiau. Iš Petrogrado jau pradėjo gauti Maskvon ir kitur į rytus brangesnius daiktus iš muzėjų; bus, turbūt, išgabentas ir milžiniškas cėsoriaus knygnas, kuriam pradžią ir padarė Savorovo lenkams išplėtas Zaluskų knygnas.

Nors vokiečių žengimas Vilniui tapo sulaukymas, bet turbūt neilgam, nes vokiečiai gavo pastiprinimą ir muša rusus kitur, tai nors jų kariūnė prieš Vilniaus ir nesumušė, ji turi trauktis dėl nepasisekimų kitur, nes kitaip galėtų but apsupa. Lenkija jau beveik visuu nuo rusų išvalyta; ne didelius plotus jie laiko ir Lietuvoje, o plotai Latvijos, jų rankose esanti, nuolatai eina mažyn ir matyt ir Latvija neužilgo teks vokiečiams.

Smarkūs mušiai eina Sereto paupiuose, rytinėje Galicijoje, kur, rūdos maži, plotai yra dar rusų rankose. Dabar rusai sudrūtino savo pozicijas Volyniaus gubernijoje tarp Rovno ir Dubno, ir kaip užtikrina, toliau nesitrauks, bet toki padėjimai nedaug reiškia. Be reikalo ir be padėjimo nieks nesitraukia ir priešų naikinimui neatiduoda savo žemės plotų; traukia iš vienos puses, Iki šiol jau rusai apėjo savo žemės plotus nemažesnius negu kaimas, o tie turtai bažnyčiai buvis Vokietija, ir tai padarė vo-

kiečių priversti; priversti, gali trauktis ir už linijos Rovno-Dubno. Čia rūdos jėms gintis padeda didelės klampynės, kurios sunkina vokiečiams artilerijos pervežimą ir maisto privežimą.

Apart gal vienos Novo Georgievsko tvirtovės, kitas rusai pirmą apėjo negu reikėjo, nes nenorėjo leisti apsupi; todėl kitur ir nelaisvų ir kanuolių vokiečiai mažai paėmė, nes rusai prieš tvirtovių apsupimą pasitraukė; paliko vien sunkias kanuoles, arba tokias, kurias vežti neapsimokėjo, nes buvo tai senos, dabartinės karės netinkamos. Tai vokiečių laimikis visur buvo menkas, nes pasitraukdami, rusai ir tvirtovės, kiek tik buvo galima, išgriovė, o kareiviai toliau iš tvirtovių pasitraukė ir lauke vokiečiams priešinasi ir mušiose nemažai jų paguldo, o žuvusių vietos, juo toliau, juo sunkiau naujais kareiviais užkimšti.

Rusijos kariūnės atstovas Washington, Golejevskis užtikrina, jog atidavimas vokiečiams tvirtovių nieko nereikšima, Rusija tik dabar pradėsianti karę vesti; tvirtovės dabar, jo nuomone, neturi nei jokios vertės. Jeigu taip, tai kam Rusija milijonus rublių išleido jų rengimui, o už kitus milijonus jose ginklų sukrovė? Gal todėl, kad vokiečiai, jas užėmę, nepasilikyt be laimikio?

Turbūt ir Rusijos caras neužgandantis iš iki šiolios rusų karės vedimo, nes prašalino nuo vietos stabo perdėtinį, buvusį savo mokytoją, o jo vietą paskyrė kitą, tikėdamas, kad tas neleis vokiečiams vyti Rusijos kariūnė. Caras savo rumanus šaukė strategų (kariškų reikalų žinovų) tarybą apkalbėti klausimą, ką daryti, kad Rusija įveiktų savo priešus. Žinoma, tam reikią gerų ginklų ir vadovų, nes Rusijos kareiviai gal neblogesni už priešų kareivius, bent taip mano daugumas svetimų laikraščių korespondentų. Bet apie ginklus ir amuniciją prieš karę reikėjo pasirūpinti; prieš karę reikėjo ir gėrus karvedžius išlavinti.

Ta pati strategų taryba tarėsi taipgi, ką daryti, kad priverstus Angliją geriau, kaip iki šiol, talkininkams padėti. Bet Rusija neturi galės prieš Angliją kokią nors prievartą vartoti. Kad Anglija mažai francuzams padeda, tas teisybė, bet ji daugiau kareivių neturi, o iš liuosnorių nelengva skaitlingas armijas surinkti greitai. Juk ir Rusija iki šiol dar, nors karė traukiasi jau antri metai, visų savo pajėgų karėn prirengti nesuspėjo ir nežinia, kada jas suspės prirengti ir ji mušius pasiusti.

Vėl pakeltas tapo klausimas tai, kas bet visi užsigina, kad dabar jau kas nors taikos norėtų, kad nei viena pusė galutinai kitos neįveiktė. Anglija ir Francuzija purtosi nuo taikos, kod vokiečiai netapo įveikti, Vokietija gi, kadangi Rusijos jos kariūnėi geitai sekasi, o francuzai neįstengia ji iš savo teritorijos išvyti, laiko save pergalėtoja, tai atsako, jog ji taikos prašyti nereikalauja, nes jos melsti privalo pergalėtas. Rusija vien dabar tyli, nes istikro vokiečius į savo kraštą pergaliai įleido; bet ir ji taikos pasiūlyti nesiskubina, nes turi dar gana vietos, kur trauktis gali.

Vokiečiai Varšavoj įvedė prievartiną visiems mokyklų laukymą, ko valdant rusams nebuvo visoje Rusijoje, apart Finlandijos. Jie taipgi sugrąžina turtus rusų valdžios po lenkų skilimui 1863 metais, atimtus katalikų bažnyčiai Lenkijoje. Didelius žemės plotus, atimtus katalikų bažnyčiai, atidavė rusams staciati žemės plotus nemažesnius negu kaimas, o tie turtai bažnyčiai buvis Vokietija, ir tai padarė vo-

kie ir turi buti katalikų, o ne rusų, valdžios atsiųstų katalikų naikinti. Ir pirkti buvusį katalikų bažnyčios žemės plotų Lenkijoje katalikai negalėjo. Vokiečiai išvežė iš Varšavos universiteto knygną, kuriame buvo apie 700,000 tomy knygų ir daug didelės vertės rankraščių.

Ant vakarinio karės lauko nieko svarbaus perėita savaitę neatsitiko, nors mušiai ten vis traukiasi. Prie Dixmude belgų kariūnė rankiniais granatais atmušė vokiečių užpuolimą. Daugelį vietų eina vien imtynės tarp artilerijos, vien prie Souchez, kur nuo senai be jokių pasekmių eina mušiai, užpuolimuose dalyvavo ir infanterija, bet mušis buvo vien nevaissu žmonių žudymu, be svarbesnių pasekmių. Eina ir orlaivų susirėmimai, bet jie, žinoma, svarbesnių pasekmių išduoti negali.

Tuli vokiški laikraščiai sutinka, kad Vokietija taikytusi su kitais savo priešais, tik su Anglija negalinti tai daryti, nes Anglija užsiundė ant Vokietijos kitas tautas. Bet nors Vokietija ir ilgiausai su Anglija karę vėst, jos pasiekti ir įveikti negali, nes išsodinti Anglijon žemės kariūnė, be ko negalima įveikti, negalės, nes pasikėsimus gali atmušti drutesnis Anglijos laivynas, o sausu eliu Anglijon negalima prisigriebti, nes tokio kelio nėra.

Ant piet-vakarinio karės lauko italams nebologausia sekasi. Italų kariūnė paveržė svarbią austrų tvirtovę Roveredo, ginančią Tridentą. Austrai iš tvirtovės pasitraukdami, išsprogdo visus jos fortus. Garnizonas, apleidęs tvirtovę, pasitraukė į Tridentą. Roveredo turi apie 13,000 gyventojų. Manoma, kad nužudę Roveredo, austrai turės pasitraukti ir iš Rieva, didžiausio miesto Garda apskrityje. Roveredo yra tik 13 mylių nuo Tridento.

Smarkūs mušiai traukiasi taipgi Isonzo paupiuose, bet ir čia italai palengva stumia austrų kariūnė atgal. Dabar italai bombarduoja fort Hermann, prie Isonzo upės, ginantį tarpkalnį Predele. Austrai, besitraukdami, degina italų apgyventus kaimus kalnuose, kad priešas nieko gauti negalėtų. Austrai perėita uavai- tūrėjo apleisti ir kelias kitas gana svarbias savo pozicijas.

Sulyg žinių, surinktų vieno, matyt austrams nelabai prielankaus vengro statistiko, austrai iki šiol ant visų savo frontų nužudė 2,500,000 kareivių užmuštais, sužeistais ir nelaisvėn paimtais. Italai iki šiol nužudė tik 104,000 savo kareivių, nes mat italai iki šiol kariavo tik ant vieno fronto ir čia prieš juos austrai tik dalį savo kariūnės pastatyti galėjo.

Italų kariški laivai išplaukė prie Dardanelių padėti talkininkams veržti tos siauros tvirtovės ir atidaryti kelią Konstantinopolin. Pasiusta padėti talkininkams ir žemės kariūnė, bet kuri ji išsodinta—ant Gallipoli pusiausio, ar Mazosios Azijos pakrantės, tikrai nežinia, nes tas yra slepiama.

Washington gauta žinia, jog iki žiemai Dardanelių kelias bus atidarytas laivų plaukimui, tai ir Konstantinopolis turės but paimtas. Dabar turkai vienok giriasi neva sumušimais talkininkų, tik tiems jų pasigyrimams nelabai kas tiki, nors juos Berlio raportai artkatoja. Bet visgi, kaip iki šiol pasirodo, turkai ginasi narsiau, negu talkininkai tikėjo.

Iš Berlio pranešama, jog turkai paskandino anglų transportinių garlaivį, gabenusį kareivius, prie ko žuvo 320 aficerų ir 1,550 kareivių. Urmial apskrityje turkai išsėkdė 5,000 armėnų. Ant Gallipoli pusiausio talkininkai apsupo dalį turkų kariūnės ir stengiasi ją priversti pasiduoti.

Austrija sutraukė prie Serbijos rubežių gana didelę kariūnė ir mano jog įsiveržti ir atidaryti kelią gabenimui ginklų ir amunicijos Turkijon per Bulgariją, su kuria dar vis vedamos tarybos ir tikimasi, kad ji leis tai daryti.

Austrija sutraukė gana skaitlingą kariūnė prie Rumanijos rubežių, nes tikisi, kad ji greitai pradės karę talkininkų pusei. Rumanijos kariūnė skubiai mobilizuojama. Visi sveturi gyvenanti rumanai tapo kariūnėn pašaukti. Rumanijos valdžia Austriją kaltina už persekiojimą rumanų Vengrijoje. Rumanija visai uždarė savo rubežių prekybos, siunčiamoms iš Austrijos Turkijon. Nesutikimai tarp Rumanijos ir Austrijos taip dideli, kad nuo jų iki karei labai art.

Apie besirengimą karėn kitų Balkanų pusiausio tautų nieko negirdėt. Pranešama vien, jog Serbija ir Grekija, talkininkų vėčiamos, sutinka atiduoti Bulgarijai Macedoniją, kad ji susiristų su talkininkais.

Iš Karės Lauko.

VOKIEČIAI PAĖMĖ LUCKĄ.

Londonas. Rusų tvirtovė Luck, stovinti netoli nuo Galicijos rubežiaus, tapo paimta. Miestas Zborow ant upės Stripa, rytinėje Galicijoje, kur rusai narsiai atakais per 24 valandas laikė austro-vokiečių pirmynžangą, tapo paverstas į kruvą griuvėsių, kuomet austrai paleido darban savo sunkiasias apgulas kanuolės. Rusai laukė per visą naktį, o iš ryto pradėjo skubiai trauktis atgal linkų Galicijos rubežiaus.

Greitas puolimas tvirtovės Luck ir pasitraukimas nuo Stripa upės parodo rusų tikrą padėjimą. Šį padėjimą Londone atvirai skaitoma aršiausiu rusų padėjimu nuo pat karės pradžios. Greitas atidavimas Lucko tvirtovės nurodo į tai, kad jos užpakalyje stovinčios tvirtovės Rovno ir Dubno netrukus pateks į austro-vokiečių rankas. Iš to matyti, kad rusai dar toli gražu neprisidirbo sau amunicijos, ir kad sunkios kanuolės iš Lucko tvirtovės, matoma, buvo iškalno išvežtos.

GANDAS APIE PETROGRADO APLEIDIMĄ.

Kopenhagenas, Dėnijoje. Čia pradėjo eiti niekėno nepatvirtintas iki šiolei gandas, buk rusai pradeda kraustyti Petrogradą. Tas turėtų neva reikšti, kad rusai keltų savo sostinę į Maskvą. Kiek tame gande yra teisybės, kol kas nežinia, vienok reik manyti, kad tokį žingsnį rusai padarys tik aršiausios bėdos priversti.

Vokiški, skandinaviški ir rusiški laikraščiai nurodinėja, kad vokiečiai rengiasi vesti kampaniją dvieji sakomi: viena linkui pietinės Rusijos, turėdami savo miestų paėmimą Kievo ir Odessos, o antra iš Lietuvos linkui Petrogrado. Svarbiausiu gi jų mieriu esą pasiekti Maskvos beveik tuom pačiu keliu, kuriuo ejo Napoleonas.

MILIONAS RUSŲ PATEKO NELAISVĖN.

Berlinas. Nuo perėto gegužio 2 dienos, kuomet vokiečiai pradėjo savo garų užpuolimą ant rusų Galicijoje prie upės Dunajec, iki šiolei paimta, kaip pranešama vokiečių štabo daugiaus negu vienas milijonas rusų nelaisvėn. Apart to menama, kad apie 300,000 rusų turėjo but užmuštų arba sužeistų. Vokiečių štabas taip garsina:

"Laikė rugpjūčio mėnesio skaitlius belaisvių, paimtų per vokišką kariūnė, išnešė daugiaus negu 2,000 aficerų ir 269,830 kareivių, taipgi 2,300 kanuolių ir 560 kulkasvaidžių. Iš šito skaitliaus

20,000 belaisvių ir 827 kanuolės tapo paimtos Kaune.

"Apie 90,000 belaisvių, tame skaitliuje 15 generolų ir daugiaus negu 1,000 kitų aficerų ir 1,200 kanuolių bei 150 kulkasvaidžių, tapo paimta Novo Georgievskė. Suskaitymas kanuolių ir kulkasvaidžių Novo Georgievskė dar neužbaigtas, o suskaitymas kulkasvaidžių Kaune dar nepradėtas. Todėl paduotos skaitlinės galės dar žymiai padidėti.

"Tokiū budu skaitlius belaisvių, paimtų per vokišką austro-vengrišką kariūnė nuo gegužio 2 d., kuomet pavaršarinė kampanija Galicijoje prasidėjo, išaugo daugiaus negu iki vienam milijonui vyrų."

KAIZERIS NORIS TAIKINTIS.

Washingtonas. Sulyg gaunamų žinių iš vokiškų šaltinių, kaizeris esą sutiktų dabar taikytis ant sekančių išlygų: Serbija turi but padalinta tarp Austrijos ir Bulgarijos, sutvėrimas neprigulmingos Lenkijos tarp Rusijos ir Vokietijos; atidavimas Vokietijai milžiniškos belgų kolonijos Kongo, Afrikoje, už tai, kad vokiečiai apieis Belgiją; atidavimas Vokietijai francuziškų kolonijų Afrikoje už tai, kad Vokietija pasitrauks iš šiaurinės Francuzijos; atidavimas atgal vokiškų kolonijų, kuirs dabar užgriebė Anglija.

DRAUDŽIA DIRBTI AMUNICIJĄ AMERIKOJE.

Amsterdamas. Nesenai Vokietija apskelbė pranešimą, kad vokiečiai, gyvenantieji Amerikoje, nedrįstų dirbti tose dirbtuvėse, kurios išdirbinėja ginklus ir amuniciją talkininkams. Dabar, jos pavyzdį sekama, tokį pat atsišiepimą išleido ir Austro-Vengrija, kaip pranešė laikraštis Frankfurter Zeitung. Pranešime sakoma, kad už nepaklausmą austro-vengriški pavaldiniai galės but baudžiami nuo 10 iki 20 metų kalėjimo, o nekuriuose atsitikimuose net gyvasties atėmimu.

PAGERBIA.

Berlinas. Kaizeris, pažymėjimui nuopelnų savo generolo von Hindenburg, paliepė, kad 147 Mozuriskaisi pulkas vadintųsi nuo šio laiko Generolo Field Maršalo Hindenburgo pulku. Techniškoji akademija Karlruhe apdovanojo laipsniu Inžinierijos Doktaro Honoris Causa išradėją 42 centimetrinių Kruppo kanuolių, profesorių Otto Rausenberger.

PRISIEKĖ NEVESIĄS VOKIETAITĖS.

Paryzius. Paryzius laikraščiai praneša, kad jaunas Anglijos sosto įpėdinis prisiekęs, kad niekadoms nevesias vokiškos kuni-gaiščūtės. Jaunas sosto įpėdinis randasi anglų armijoje, kur kovoja Belgijoje.

PERMAINOS TARP RUSŲ GENEROLŲ.

Petrogradas. Didelės permainos įvyko tarp rusų generolų, vadovaujančių rusų armijoms. Išrodo, kad didis kunigaikštis Nikajus visai jau nėra vyriausiu vadovui armijai, arba jeigu juom yra, tai tik iš vardo.

Generolas Januškevičius, kuris iki šiolei buvo perdėtinis vyriausias rusų kariško štabo, tapo paliausuotas nuo savo vietos ir paskirtas vice-vietininku (namiestniku) Kaukazo. Jo vieton vyriausiu perdėtinio štabo visų rusiškų armijų yra paskirtas generolas Alexejev. Tai yra svarbiausia permaina rusų armijoj nuo pat pradžios karės.

Gen. Januškevič buvo ypatingas caro draugas, nes abu sykiu mokinosi. Caras yra krikštėvis visų Januškevičiaus vaikų. Gen. Januškevičius turi 44 metus ir

yra jauniausias generolas visoje rusų armijoje.

Gen. Alexejev, užėmusis dabar gen. Januškevičiaus vietą, turi per 60 metų. Jis paeina iš bėdos šeimynos ir pirmu syk atkreipė į save atydą, budamas profesorium Petrogrado kariškos akademijos. Kilus kare, jis tapo paskirtas perdėtinio štabo generolo Ivanovo armijoje. Šią vietą jis išlaikė 1914 metais laike pasekmingos rusų kampanijos Galicijoje, kuri buvo vedama sulyg jo planų.

Kuomet gen. Ruzskij susirgo ir turėjo pasitraukti nuo vadovavimo šaurinėmis rusų armijomis, generolas Alexejev tapo paskirtas jo vieton, nors bulgarų generolas Dmitriev buvo tam urėdū peršamas. Vieton Alexejev Galicijon paskirta gen. Dragomirov. Už nepasisekimus Galicijoje abu generolai—Dmitriev ir Dragomirov—yra kaltinami, o Alexejevą dikičiai girta už jo tvarkų pasitraukimą iš po Varšavos.

Generolas Ruzskij dabar apėmė vadovystę šiaurinių armijų (Lietuvoje ir Kuršėje). Gen. Ivanov vadovaus pietinėmis armijomis (Galicijoje ir pietinėje Lenkijoje), o gen. Alexejevas padirbinės strategiskus planus visų armijų.

NESKANDINSIĄ LAIVŲ BE PERSERGĖJIMO.

Washingtonas. Vokietijos ambasadorius, grafas von Bernstorff, iteikė Amerikos valdžiai raštišką pradžėjamą Vokietijos valdžios vardu, kad vokiški submarinai daugiaus neatakuos pasazierinių laivų be jų persergėjimo; pradžėta taipgi, kad submarinai ne skandins tų laivų patol, pakol pasazieriams nebus duota progą nuo tokių laivų išsigelbėti. Tokiu būdu Vokietija yra beveik pilnai nusileidusi ir išpildžiusi Amerikos reikalavimus. Prezidentas Wilsonas laimėjo didelę diplomatišką pergalę.

GARDINO PUOLIMAS.

Londonas. Gardinas, paskutinė rusų tvirtovė ant Nemuno, tapo užimta vokiečių. Vokiečių oficialis pranešimas nusakao nei žodžio apie rusų armijos garnizono, kuris buvo tvirtovėje. Iš to galima suprasti, kad tvirtovės garnizonas buvo senai pasitraukęs atgal, o palikta tik nedidelė dalis kariūnės vokiečių sulaukymui. Tokiu būdu vokiečiams vis nesieka atiekti savo svarbiausio tikslo, dėl kurio jie rusus taip smarkiai vėjas: jie jokiū budu negali apsupi ir užgriebti bent šiek-tiek didesnės dalies rusų armijos. Rusai iki šiolei vis pasekmingai išsisuka iš visų slėstų ir palieka vokiečiams apdaužytas ir tuščias tvirtoves. Tvirtovių garnizonai prisijungia prie veikiančios rusų armijos, tuomi ją sustiprindami.

Nežiurint visų pastangų, vokiečiai iki šiolei neprivertė rusų stoti galutinai, nusveriantini mušin, o pakol jo nebus, vokiečiai negali tikėtis nusikratyti nuo savo rankų Rusijos.

SVARBIAUSIS ITALŲ LAIMĖJIMAS.

Rymas. Roveretto, austrių miestas Trentino provincijoje, pateko į italų rankas. Roveretto yra tik 18 verstų nuo paties Trento, kuris yra visos provincijos sostinė. Šios tvirtovės fortai tapo išdinamintuoti, ir austrai pradžė miestą apleidinėti. Ant apilinkinių kalnų pastatytos austrų kanuolės pradėjo pilti ugnį į savo miestą, kad nieko italams nepalirautų perdėtinio štabo visų rusiškų armijų yra paskirtas generolas Alexejev. Tai yra svarbiausia permaina rusų armijoj nuo pat pradžios karės.

Gen. Januškevič buvo ypatingas caro draugas, nes abu sykiu mokinosi. Caras yra krikštėvis visų Januškevičiaus vaikų. Gen. Januškevičius turi 44 metus ir

nuo Roveretto, manoma, taipgi netrukus turės patekti italams.

RUSIJA TIK PRADEDANTI KARIAUTI.

Washingtonas. Rusija dar tik pradeda kariauti,—tokia yra nuomonė pulkininko N. Golejevskio, kuris yra Rusijos kariškų atstovu prie rusų ambasados Washingtone.

"Svarbiausia naujiena, kurią musų priešai labiausiai išpučia—sako pulkininkas—ir kuri užsuka galvas publikai, yra ta, kad keletas tvirtovių puola viena po kitai. Bet jeigu galima iš šios karės išvesti kokią nors lekciją, tai ji yra tame, kad dabar pasidarė aišku, jog joki fortai negali išsilaikyti prieš apgulas kanuoles.

"Taip dalykams stovint, vienatinė liogiška išvada yra, kad tvirtovėse nereik palikti kariūnės tuščiam skerdimui. Visviena—tvirtovių didžiausiu uždaviniu buvo tik priešų sulaukymas. O kuomet jo negali sulaukyti, tai ir tvirtovės nustoja savo vertės,—dar arčiau, nes jos apsilpnina veikiančią armiją,—nes atitraukia į garnizoną dalį kariūnės.

"Rusija visuomet manė pradėti panašią karę beveik nuo tos vietos, kur jos armijos yra dabar."

NERAMUMAI PRIE MEXIKOS RUBEŽIAUS.

Washingtonas. Suvienuotų Valstijų valdžia paliepė visai kariūnėi iš Georgia, Alabama, Arkansas ir Oklahoma valstijų tuojaus traukti prie Meksikos rubežiaus. Didėsni dalis kariūnės jau įsėdo į traukinius ir vaziuoja linkui Meksikos, kad sustiprinti ten esantį generolą Funston, kuris vargiai galėtų mexikonams atsilaukyti. Tokį žingsnį Amerikos valdžia buvo priversta padaryt todėl, kad Meksikos gen. Carranza pradėjo traukti daug kariūnės prie Suv. Valstijų rubežiaus ir bijomasi, kad jis gali įsiveržti skersai rubežių į Texas valstiją. Mexikonai turi sutraukti kariūnė keliose vietose pabrėžty ir dabar turi daug daugiau kariūnės negu Suvienuotos Valstijos. Didžiausis pavojus, sakoma, grėšia miesteliui Mission, Texas, prieš kurį Carranzas generolas Nafarette turi sutraukti armiją iš 15,000 kareivių. Amerikos valdžia yra palinkusi manyti, kad gali iškilti "bėda" tarp Meksikos ir Suvienuotų Valstijų.

CHOLERA PLATINASI.

Rymas. Oficiališkai čia pranešta, kad cholera ir šiltinė pradėjo platintis Austrijoje ir Vokietijoje. Austrijoje laike paskutinių 20 dienų liepos mėnesio buvo 7,427 susirgimai cholera ir 1,185 susirgimai šiltine. Nuo choleros mirė 3,295 žmonės. Apie choleros pasirodymą pranešama iš daugelio Vokietijos vietų.

TORPEDUOJA, NORS PRIŽADĖJO PALIAUTI.

Londonas. Subatoj po piet anglų pasazierinis laivas Hesperian, plaukintis iš Liverpoolo į New Yorką, tapo torpeduotas netoli Airijos krantų. Sulyg pranešimų, septyni pasazieriai žuvo, o devyniolikos žmonių dar trauksta ir nežinia, kas su jais pasidaro. Laivas torpeduota be jokio persergėjimo, kaip kad torpeduota Lusitanija ir Arabic. Torpedos vienok nepataikė gerai ir laivas nenuėjo tuojaus dugnan. Pasazierius spėjo perkelti į valtis ir atvykusius pagelbon laivus, o patį laivą pradėta traukti linkui Queenstown uosto. Pakeliui laivas vienok nuskendo. Ant laivo austrams atsakė ir netrukus į kanuolės aptildė. Po to italai užėmė miestą. Tai yra svarbiausia italų pergalė nuo pat karės pradžios. Nežiurint to, kad Trento miestas ir apielinkės yra labai stipriai fortifikuotos, italai tikisi iki žiemai užgriebti ir Trentą.

Kita austrių tvirtovė Riva, netolijęs vieną kanuolę atsigynimui.

Kadangi Vokietijos valdžia, nusiskendusi Arabiui, tik ką buvo pradžioje daugias pasiaurinti laivų neuždavinę savo submariniais be persergerio, tai dabar klausima, ką Vokietija ištikrino: ar ji mano tik akis mokyti, ar torpedavimas atsitiko priešingai jos paliepinamam?

MUSIAI NETOLI VILNIAUS.

Petrogradas. Rugsėjo 7 d. pasiskelbta sekretis oficialios rusų pranešimas:

"Ant fronto tarp Rygos ir Dvinskio nėra jokios svarbios permainos. Vidurinio Nemuno apskrityje (vadinasi Trakų paviete) netoli Merkės ir kaimo Peski, vokiečiai rugsėjo 4 d. nakčia ir sekantį dieną mėgino išvystyti savo užpuolimus. Musiai čia tebesitęsia.

"Ant Nemuno, toliau į pietus net iki upės Pripet, mūsų armijos laiko užėmę savo senas pozicijas. Priešas buvo padaręs labai stiprius mėginimus užpuolę, netgi apeliokėse Volkovsk, išilgai geležinkelį į Pinską, Drogicyno apeliokėse. Visus šiuos mėginimus mūsų kariūnė sulaukė.

"Toliau į pietus priešas mėgina sutraukti savo jėgas nuo Lucko linkui Dubno, kur abejaus dalykų stovis yra be permainos. Laikė mūsų atako netoli kaimo Vorsine mūsų pačiam nelaisvėn. 8 aficerius ir 300 kariūvų."

PATARIA ATLYGINIMO JIESKOTI PER HAAGOS TEISMA.

Vokietija, per savo ambasadorių Washington, patarė Suvienuytoms Valstijoms klausimą atlyginimo šeimynoms žuvusių su vokiečių paskandintais laivais Lusitania ir Arabic įvesti išristi tarptautiskam teikos teismui Haagio.

VOKIEČIAI VĖL RYGOS ILANKOJE.

Londonas. Sulyg neoficiališką žinią, kurios atėjo iš Berlio per Kopenhagą (Daniją), vokiečiai kariški laivai vėl inėjo į Rygos įlanką. Pranešama, kad rusai apšaudė salą Dago prie inėjimo į Rygos įlanką. Iš Petrogrado buvo pranešta, kad vokiečiai orlaivais lakiojo ties inėjimu į Rygos įlanką, metydami bombas ant rusiškų torpedinių laivų, bet kad šie laivai nuo laivų jie tapo nuvyti.

Iš to matyti, kad vokiečiai vėl mėgins užpuolti Rygą iš jurių pusės. Kadangi ir iš Kuršės pusės vokiečiai mėgina apsupti Rygą, tai šiam miestui gresia pavojus iš dviejų pusių.

IS AMERIKOS.

IR VĖL ISLEKĖ Į PADANGES PARAKO DIRBTUVES.

San Francisco, Cal. Iškėlė į padanges krautuvės parako dirbtuvių Du Pont de Nemours Powder Co., Pinola, Cal. Užmuštas tapo mašinistas Harold Bennett. Dirbtuvės tos yra 15 mylių nuo San Pueblo. Eksploziją pagimdė eksplozija 7,000 svarų dinamito. Mat iš bėgių išsoko gabenantis dinamitą traukinys, ir dinamitas explodavo ir pagimdė parako eksplozija.

NĖRA KALTŲ.

Marieta, Ga. Prisaikintieji teisėjai Cobb pavieto apreiškė, jog klausime lynčaviško Leo. Frank prieš kaltinamus jie neturi ganėtinai prirodymų, kad juos galima būtų teisti. Todėl lynčavimas nebus bausti. Išvyk manytina, kad taip pasibaigs visas mėginimas lynčavimus nubasinti. Pietinėse valstijose gyvenantys mėgsta lynčius, todėl kaltų nebaudžia, nes negalima rasti prisaikintųjų teisėjų, kurie už tokias žmogžudystes išdrįstų ką nors kaltu pripažinti.

MEXIKONŲ UŽPUOLIMAS.

Brownsville, Texas. Pulkas ginkluotų mexikonų įsiveržė per rubežius į Suvienuytų Valstijų pusę ir išvilko iš namų du amerikonus—farmerį iš Fayette Carlą Donaldson ir inžinierį Smithą. Sušaudytus jų kunus rado laukuose 12 mylių nuo Brownsville.

DIDINA KARIŠKAS JIEGAS.

Washington, D. C. Laivyno komisija sumanė taip sudrūtinti Suvienuytų Valstijų laivyną, kad jis stovėtų pirmojo vietoje (ir dabar jie užima antrą po angliškam, žuvus keliems laivams vokiečių ir francūzių, o gali ir su angliškų susilyginti, jeigu jis dar daugiau duotų savo laivų paskandinti). Komisija reikalauja kreditų padidimui 47 didelių kariškų laivų: šešių drednautų, 8 skraiduolių, 4 torpedų naikintojų, 18 povandeninių laivų ir t.t. Orlaivų laivyno sudrūtiniui reikalaujama kreditų 5 milijonų doliarų, apimt paprastų tam tikslui išlaidų.

TRIJŲ METŲ MERGAITĖ PASIŪSTA PAČTU.

Jackson, Ky. Kaipio pašto siuntinys, pas sergancia motina tapo pasiūsta trijų metų mergaitė Maud Smith iš Morgan pavieto į Jackson. Toluma mergaitės kelionės kaipio pašto siuntinio—50 mylių. Kelionė, žinoma, mergaitę prižiūrėjo pašto valdininkai.

AMERIKOS VOKIEČIAI ORGANIZUOJA SAVO KARIUMENĘ.

Washington, D. C. Iš visų Suvienuytų Valstijų kraštų ateina čia žinios, jog vokiečiai organizuoja savo kariumėnė. Savo sveikatinėse vyrai mokinasi kariavimams reikalingų dalykų ir ginklų vartojimo. Jeigu Suvienuytos Valstijos vaidu su Vokietija nutęstų iki kare, be abejonės, čia gyvenanti vokiečiai iš savo vyrų pagelbon saviems dikčiai kariūvų galėtų pastatyti. Juk veik visur vokiečiai nepaiso to krašto, kurio piliečiais tapo, bet eina su savaisiais.

NUZUDĖ PENKIS PRASIZENGELIUS.

Ossiwing, N. Y. Rugsėjo 3 dieną, kalėjime Sing-Sing nuzudė penkis prasizengėlius, žmogžudžius. Tarp nuzudytų dauguma yra italų.

GAISRAS.

San Francisco, Cal. Sudegė čia mergaičių prieglaudos namai "St. Francis Girls Directory". Sudegė prie to 5 mergaitės; kitas pasisekė iš degančios triobos išvesti.

SCHWAB PADIRBO TALKININKAMS 10 POVANDENINIŲ LAIVŲ.

New York, N. Y. Laikraštis New York Herald praneša, buk vokiečio milionieriaus dirbtuvės Ameriko Schwab padirbo talkininkams 10 povandeninių laivų. Laivai tie teko anglams, ir jie juos vartoja prieš Turkiją.

PASIMIRĖ 107 METŲ MOTERIS.

New York, N. Y. Pasimirė čia, išgyvenusi 107 metus, moteris nykštukas Jeanette Schwartz; pasimirė ji prieglaudos namuose. Ji neturėjo nei 3 pėdų augščio. Gimė Stuttgarte, Vokietijoje.

VISUOMENĖ PRIEŠ AUSTRIJOS IR VOKIETIJOS AMBASADORIUS.

Suvienuytų Valstijų žmonės smarkiai užsipuola ant Vokietijos ir Austrijos ambasadorių, nes jie laikais rodo, kad jie organizavo streikus Amerikos ginklų dirbtuvėse. Austrijos ambasadorius užtikrina, jog jis turėjo tiesą tai daryti. Ambasadoriai, teisybė, yra nekontroliuojami, ir jie gali, ką nori, daryti, bet Suvienuytų Valstijų valdžia taipgi turi tiesę vedančius netinkamą agitaciją ambasadorius prašalinti, jų nepripažindama.

IS VISUR.

|| Pasimirė Vengrijos kardinalas, vyriausias to krašto vyskupas Claudus Vesary. Gimęs jis 1832 metuose.

|| Haiti republikoj Suvienuytų Valstijų admiralas Caperton pagarsino to negrų republiką karsu stovį. Mat, kilus čia revoliucijai, admiralas Caperton išsodino nuo Suvienuytų Valstijų kariš-

—Nelson in St. Paul Pioneer Press.

REZIGNUOJA.

Marsas (karės dievaitis) laiko popierą su savo "nuopelnų" surašą: "suvirš 2,000,000 vyrų negyvyų į vienus metus karės." Pats velnias jaučiasi negalintis parašyti "nuopelnų" užsitarauti ir rezignuoja, pavesdamas savo vietą ir darbą karės dievačiui.

riškų laivų jureivius tvarką palaikyti.

|| Viennoj pasimirė 73 metų Siaurių tyrinėtojas ir gana žymus tapytojas Julius Payer. Žinomas jis ir kaip raštininkas. Geriausias jo nutapytas abrozdas yra: "Mirties įlanka."

IS LIETUVOS.

Vilkaviškio vyrų gimnazija, veikusi perėjais metais Vilniuje, L. Draugijos komiteto rūpinimu nukelta Voronežan. Gimnazijos mokiniai bus ir toliau Komiteto globiami. Ton gimnazijon galės įstoti ir visų kity Lietuvos gimnazijų mokiniai-pabėgėliai lietuviai. Jiems visiems Voronežo mieste įsteigti bendrabučiai, kurie bus kaip ir ligšiol Vilniuje—L. Draugijos Komiteto laikomi ir globjami. Į tuos bendrabučius tat ir gabenami visi L. Draugijos Komiteto laikomųjų Vilniuje bendrabučių mokiniai. Kurie mokiniai dar nesinaudojo Liet. Dr-jos globa ir bendrabučiais, norėtų gi gauti vietos tuose Voronežo bendrabučiuose, privalo jau dabar ir kuogreičiausiai kreiptis dėlei to į L. Komitetą. Drauge su mokiniais važiuoja Voronežan ir Vilkaviškio vyrų gimnazijos kapelionas kun. Astrauskas.

MARIAMPOLE, Suv. gub.

Mariampolės vyrų gimnazija ketinanti taip-pat keltis toliau Rusijon, kurin miestan—tu tarpu dar nežinia.

RYGA.

"R. G." paskutinis 83 No. rašo, kad vietos laikraščiai užsidarinėja, nes griauinama spaustuvių. Rusų laikraščiai keliai Dorpatan, latvių laikraščiai—vien Petrogradan, kiti Dorpatan bei Valkan. Išvažiavę jau visi šventikai su archijerijam. Visų bažnyčių ir cerkvijų varpai nukelti ir atiduoti policijai išvežti Minskan. Rygos policijai išvežti liek savo vietose ir pamaldos laima kaip paprastai.

Tam pačiam savo numerį "Rygos Garasas" sakosi pats taip-pat laikinai nebeisąs, tačiau "Rygos Garso" redakcija pasilieka Rygoje ir kai tik galės—vėl pradėsias skaitytojams tarnauti "savo raštais ir žiniomis, kokių ir iš kur tesėsimė gauti."

Pabaltijos vokiečiai-baronai pastaromis dienomis labai skaitlingai suvažiavę Rygono į Jelgavon

DVINSKAS.

Apdovanoti karės ženklais likosi sekantieji lietuviai: Dvinskio karės apygardos artillerinės valdybos valdininkas Vladas

Gaidukevičius—Vladimiro 4 ju ordenu, štabo kasininkas Jonas Zokys—Stanislovo 2-ju ordenu, Maskvos Caro Didenybės pulkininkas Antanas Trikelis—Vladimiro 4-ju ordenu su kardais ir raikštele, praporščikas Kielus—Onos 3-ju ordenu, Bobrinsko pulko poručikas Mikolas Medelis—Jurgio 4-ju ordenu, papulkininkas Andrius Putris—Vladimiro 4-ju ordenu, kapitonas Nutkis—Onos 3-ju ordenu, ober aficeris Mikalojus Maziukevičius—Onos 3-ju ordenu. (Iš "Rusk. Inval.").

RYGA.

Visos valdžios įstaigos išgaben-ta. "Pr. Viesnik" liepos 21 dieną išėjo paskutinį sykį. "R. Mysl" išėjo paskutinį sykį dar pirmadienį. Latvių laikračių ligi liepos 24 dienos dar ėjusi "Rigas Avice." Miestas ištuštėjo ir apmirė. Kasdien iš miesto išvažiuoja apie 10,000 žmonių.

LATVIŲ LEGIJONAS.

Vyriausiasai karės vadas leides latvių atstovui Goldmanui organizuoti latvių legijoną, kuris turėsias savitą vėliavą su parašu rusų ir latvių kalbom. Būsi leista tan legijonan pritraukti latvių aficerius ir veikiančiosios armijos. Kalbamajam legijonui pradžia busianti du latvių batalijonų, pasižymėjusių Jelgavos gynyne.

VILNIAUS VYSKUPIJOS KUNIGŲ PERMAINOS.

Paskirti: kun. Vincentas Sablauskas iš Mikielevičionų Gilmon mansoniorium, kun. Konstantinas Stepanavičius kamendor. Kama juosna, kun. Petras Žarnauskas kam. Jėzman, kun. Sumelis Tračevskis kam. Sokulkon, kun. d-ras V. Kuzmickis, Lydos kam., Lackan kamendoriumi ir apsigyvens prie Dziembrovo bažnyčios, kun. Antanas Bakščianis—Vilniaus pragybos mokyklos kapelionu, kun. Edm. Chievinskis, Adutiškio kam.—Rodunėn kamendorium, kun. K. Borzym, Žoludko kam.—Volkoviskis, kun. M. Pietrzykovskis, Olkovičių kleb., Dolhinovan klebonas.

SENAI, Suv. gub.

Seinų Dvasiškoji Seminarija visam karės metui iš Seinų perkelta Mogilevan. Moksias prasidės rugsėjo 14 d. Seminarija bus kaitulios namuose prie katedros.

LIETUVIAI AMERIKOJ.

IS NEWARK, N. J.

Šimkaus atsilankymas. Rugsėjo 28 d. Lietuvių Salėje buvo laikytas susirinkimas, kuriame dalyvavo ir svečias iš Lietuvos, gerb. Šimkus, atstovas "Lietuvių Draugijos Nukentėjusiems dėl Karės Selpti." Vakaras, rupestim vietos vargonininko, p. A. Radzevičiaus, buvo papuostas dainomis ir deklamacijomis. Ponas Šimkus labai sugraudino susirinkusius, pasakodamas apie nelaimingą padėjimą Lietuvoje. Susirinkusieji sudėjo aukų \$245. Baigiantis vakarui, p. Šimkus patarė dabartinį laiką vengti šokių.

Ponui Šimkui lankantis Newark'e, tapo sušauktas extra suvažiavimas "Amerikos Lietuvių Vargonininkų Sąjungos." Suvažiavimas traukėsi per dvi dienas, rugsėjo 30 ir 31 d. Dalyvavo šie nariai: K. Strumskis, prez.—Brooklyn, N. Y., A. Radzevičia, kasierius—Newark, N. J., Jonas Steponavičius—Elizabeth, N. J., K. Dirzis—Brooklyn, N. Y., A. Sodeika—Scranton, Pa., J. Stulgaitis—Wilkes-Barre, Pa., L. Vasauckas—Pittston, Pa., A. Kvedaras—Mahanoy City, Pa., J. Čižauskas—Freeland, Pa., S. Simanavičia—Mt. Carmel, Pa., J. Kancleris—Hartford, Conn., Jonas Siaucūnas—Bridgeport, Conn., Juozas Višniauskas—Sugar Notch, Pa., Banis—Paterson, N. J., Jonas Hodelis—Philadelphia, Pa., Antanas Dzikas—New York City, Augustas Zindzius—Bayonne City, N. J.

Suvažiavime skaityta prelekcijos apie chorų vedimą. Buvo svarstyta klausimai apie uždėjimą muzikališko organo ir įsteigimą Liet. Dainos Myletojų Draugystės. Apart chorų dirigavimo formų, prelekcijoje perbėgta visa muzikos istorija, muzikos formos, kompozicijos bei jų autoriai ir t.t.

Panėdžio vakare diriguota ir mokinta dainuoti visus kartu vargonininkus, maišytais balsais, su vietos šv. Cilijios chorų. Prelekcijos nusisekė puikiai. Visi buvo užganėdinti. Pasibaigus darbui, svečiams buvo parengta vakarienė viename iš geresnių Newark'o hotelių. Laikė vakarienės kalbėjo: prez. Strumskis, perbėgdamas 5 metų Sąjungos gyvavimą, laikė kurio, sulg kalbėtojo žodžių, Sąjunga daug gero atnešusi ir lietuvių visuomenei. Antru kalbėjo p. Radzevičius, apie sunkų lietuvių vargonininkų padėjimą. Kalbėtojas išrodinėjo, kad vargonininkų amatas esąs menkas apmokamas, taip kad kai-kuriems su šeimynomis sunku ir išmisti.

Trečias kalbėjo prelegentas ir svečias, p. Šimkus. Jisai pagyrė vargonininkus, kad jie vienijasi, ir sakė, kad jiems vienybė yra reikalinga. "Jeigu kunigams, sakė p. Šimkus, reikalinga sąjunga, tai vargonininkams jina dar labiau yra reikalinga. Užstokite, kvietė p. Šimkus,—už kiekvieną jūsų nukriusią draugą, neapleiskite jo. Žinoma, nesaikau, kad užstokite už kokių išdykėlių—tokių turite prašalinti iš savo sąjungos, bet stokite už teisybę. Jeigu jūs neteisingai nukriusiuoju, nepasiduokite, meskite tokią vietą, o nusispyjovę, kad ir į mainas nuėję, padirbėkite. Apie vargonininkų skriaudas ir aš pats žinau, nes ir aš juomi buvau kelis metus. Skriaudos ir baimė slopina muziko sielą dailę. Didis grekų filozofas Sokratas sakė: "Pirmiausiai save turi pažinti." Taigi jeigu norite, kad jus patys esate dorais žmonėmis. Užvis pirmiausiai neturite būti veidmainiais. Turite pildyti bažnyčios priedarystę, kaip jos tarnai, su kunigais; turite būti gerais tėvynainiais lietuviams ir turite suprasti savo darbą,—o tada nedrįs jaus niekas niekinti net užgauti jūsų jausmus. Jūs neathotai turite pažinti nors vidutinį mokslią, mokslo vyrus, kompozitorius, poetus. Skaitykite poeziją prieinamose kalbose. Kad iškart ir nepatiks, skaitykite po kelis kartus, pakol suprasite jos prasmę, o tada jūsų siela pakils augštin, tada pabus jūsų sieloje tikroji dailė. Gaila, kad aš pas Amerikos lietuvių neatau knygynų jų kambariuose. Vieton mokslo knygai ant stalo gulėti, matau gulint daugybę stiklinių. Vargonininko padėjimas nekarta labai kėblus. Daugelis jų niekina, prie gyvulio lygina. Kunigai vargonininkams liepia sluoti, pečių kurtinti. Teisybė, darbas žmogaus nepažemina, bet liepiamas ir vertimas prie darbo, kuris jam nepriguli,—tas įveda žmogui jausmus, o nėra blogesnio dalyko, kaip užgauti žmogų jausmus ir alinti jo sielą! Jūs užimate svarbią vietą lietuvių liaudyje. Matau, jog esate geri tėvynainiai; matau jūsų chorus. Platinkite dailę, muziką tarpe lietuvių.

"Man rengiantis į Ameriką, tuli lietuviui, čia jau buvę, pranašavo, kad mane čion niekins, purvais mėtys. Aš gi su susitebėjimu jiems atsakiau: Už ką gi jie mane niekins, ar aš jiems blogo padariau? Ar gal už tai; kad aš iš lupų senų motičių melodijas rinkau, aprengiau jas puikiais rubais ir paleidau į pasaulį paviešėti! Tai už tai mane lietuvių niekins? Vienok pranašystė išsipildė. Atvažiavęs į čia, radau tamsių pobūdžių žmonių. Širdis jų suakmenėjusi, siela jų apsamanojus.

"Kaip žinote, aš atvažiavau į Ameriką raudoti ir vargus Lietuvos jums apskaiti, bet prieš tos progos noriu daryti ir bižnį, t. y. dailę, muziką platinti. Jūs žinote, kad daug yra fanatikų. Gir-dite jų prakalbas, kaip jie platina savo idėjas. Taigi ir aš esmiu fanatikas: fanatikas dailės, ir noriu užleisti ant jūsų tą epidemiją, ligą, tą saldžią ligą dailės, kad jai užsikrėtute ir kad ji kuoplačiausiai tarp lietuvių išsi-skleistų. Tai toki mano norai."

Pono Šimkaus kalba vargonininkams labai patiko, ir visi jie kalbėtoji pritarė.

Vincas A.

IS SO. OMAHA, NEBR.

Iš veikimo vietinio L. G. ir A. Fondo komiteto. Laikytame mėnesiniame susirinkime liepos (rugsėjo?) Red.) 21 dieną svarstėme klausimą apie surengimą "Lietuvių Dienos." Ponas J. Jonevičius (ne narys komiteto) paaiškino, kad leidimą iš miesto valdžios gauti esą galima, kada tik tai norint. Tiktai kėblus esąs dalykas su išgarsinimu per vietinę anglų spaudą, nes pastaroji vasaros laiku labai esanti užimta (?). Tokių būdu tas sumanymas likosi atidėtas ant toliaus. Ačiu savo darbštumui ir atjautinui nelaimės, kokia patiko mūsų brolius Lietuvoje, p-lėn Petronėlę Zukauskaitę, pasiėmus sau už pagelbininkę p-lė M. Batilionietę, nuo svetimtaučių surinko \$10.75. Labai pagirtinas p-lės P. Zukauskaitės pasidar-

bavimas naudai mūsų viengencių, nuvargintų karės baisenybėmis, yra sektinas visoms Amerikos lietuviams. Ponas M. ir O. Zalpionės, rinkamos drabužius pas svetimtaučius, taipgi surinko \$6.30. Ponas A. Poškus nuo lietuvių surinko sekantiai: p. V. Vaskaevičia—\$1.00, p. S. Šiaulytis ir p. J. Velikis—po 50c. ir A. Afikonis—25c. Viso—\$19.30. Dabar kasoje randasi \$33.25, kurie bus pasiūti L. G. ir A. F. izdininkui, p. T. Paukščiui.

Dabar lauksime atsilankymo gerb. p. St. Šimkaus.

Vietinis L. G. ir A. F. Rašt.

Nepilna informacija. "Lietuvos" 35-me numeryje tilpusioje iš mūsų kolonijos korespondencijoje p. A. A. Zalpis nepilnai informuoja Amerikos lietuvių visuomenę. Tarp kit-ko, jisai sako: "Sviesos" Draugija įgaliojo p. O. Zalpį parinkti aukų padengimui išlaidų drabužiams persiūsti į Brooklyn'ą, kame padarytas vyriausis surinktų drabužių centras. Igaliojė, perėjus per keletą namų, surinko \$0.75."

Iš tikrųjų gi yra truputį kitaip. Ponia O. Zalpionė, nemokėdama anglų kalbos, viena negalėjo eiti pas anglos; tat pasiėmė už pagelbininkę p. M. Zalpionę, kuri, gerai mokėdama anglų kalbą, ir lošė svarbiausią rolę kaip rinkime drabužių, taip ir pinigų.

Ponas A. A. Zalpis apie p. M. Zalpionę nieko nemini.

J. M. Biliunas.

Nesiseka. Savo laiku "Lietuvoje" jau buvo rašyta, kaip praeitą pavasarį atsilankęs pas mus iš Chicago, Ill., kun. Kudirka įsteigė "Lietuvių Rymo-Katalikų Spaudos Draugijos" skyrių iš trijų valdybų ir vieno paprasto narių! Apleidus kun. Kudirka mūsų koloniją, naujai įsteigta draugijos skyrius buvo nei gyvas, nei miręs—nieko apie jį nebuvo girdėt. Atsilankęs pas mus minėtasis kunigas dabar jau antrą sykį, nedėlioje, rugsėjo 29 d., išsiskyrė vėl prisiminė minėtą skyrį, užkviestas vius parapijonus, po mišų, į požabnytę svetainę, kur jis nors trumpai vėl išnaujo paaiškinsias minėtos draugijos svarbą lietuvių visuomenei, ir kas norėsią, galima busią prisirašyti. Išėjęs iš bažnyčios, maniau sau: ir aš esiu pasisklausyti; rasi ir labai ką nors naudingo užgirsiu. Bet, nelaimė! Neina nei vienas. Iš to jau aišku, kad mūsų kolonijoje klerikalų įtekmė kaskart vis mažėja, ir aš nemanau, kad kada nors pasiseks jiems užviepatauti So. Omahos lietuvių kolonijoje. Jie visai silpni, nors ir turi gerą įrankį.

IS TORONTO, ONT., CANADA.

Atitaisymas. "Lietuvos" 35 numeryje korespondencijoj iš Toronto buvo žymi klaida. Kasierium buvo pavadinamas V. Astrauskas. Turėtų būti: V. Astrauskas. Taipgi iš mūsų pusės buvo pamiršta paminėti pavardę vieno dokerlėrinkio, kuriai tuo pačiu laiku buvo išrinktas, butent T. Mankauskas.

A. Morkis, "Selpimo Są-gos" Rašt.

IS ROCKFORD, ILL.

Neapykantos apsiėrikimai. Čia lietuvių kolonija pusėtina, ir jina vis dar didinasi. Gerai, kad mūsų viengencių skaitlius auga, bet būtų dar geriau, kad su skaitliaus augimu augtų kity lietuvių ir dvasioje. Dabargi nieko panašaus nėra. Kol čia lietuvių skaitlius buvo mažesnis, pats lietuvių gyvenimas buvo dar kiek ramesnis. Pasidauginus lietuviams, ir jų gyvenimas, prastai sakant, nuėjo vėlniop. Skirstymasis į abazėlius, šnairavimai vienas į kitą taip labai išsiplatinę, kad net gaila jų žmonelių, kurie nėra kuomi kitu, kaip tik savo nepribrendimo aukomis. Tam viskam negali būti kaltinama nei bažnyčia, nei klerikalizmas, nei socializmas, nei kas kitas, kaip tik tas "O! prakeiktas apsvietimas," pabrėžtina, kad abiejų kraštutinių sričių, kurie neverti kitokio vardo, kaip tik doros bankrutų, pas mus (ir netik pas mus) solidariškumas, brolystė vienybė ir meilė, taip

ir nylsta, o to viso vieton dygsta kuobaisiausia demoralizacija. Re- tai kuriame numeryje tų laikraš- čių nematysime "koresponden- cijas" iš šito miestelio, kur nebūtų nušėlimas garbės ir purvinamas vardas vienos ar kelių ypau įvai- rių išmislais ir spėliojimais. Kar- tais juokai. Sakysime—Paulius ir padanges iškėlia Joną, o Jonas taipgi ir padanges iškėlia Paulių, tiktaiti kitame laikraštyje, už ne- samą "veiklumą" kai-kuriose draugystėse ar komitetuose. Ta- čiaūs begiriant, pamirštama tas mažas faktelis, kad, tokiems "vei- kėjams" beveikiant, jų vedami kuopelėi pasitaiko prieiti prie bankruto. Ir tik tada "veikėjas", pamatęs vaisius savo "veikimo" (jei jis tuos vaisius matyti įsten- gias), "reizinuoja" iš "veikimo". Vienas tokių "veikėjų" sykį "mustravojo" Dr-stę S. Daukan- to už parengimą pikniko "su dau- gybe nemylėto rudžio", nors pat- tame piknike nebuvo ir to "ru- džio" nematė. Ta pati ypata ap- tvaikė autausius ir SLA. 77 kp. už surengimą panašaus pikniko, nors minėta kuopa to pikniko vi- sai neturėjo (buvo rengtas, bet dėl netikusio oro neįvyko). Vie- nok gūvus "veikėjas" iš anksto viską sužinojo ir koresponden- cija taipgi išanksto parašė. Ko- respondencija laikraštyje pasiro- dę dviem savaitėmis pirmiaus negu piknikas buvo garsintas (? Red.).

Kitas pavyzdys. Štai susita- ria kelios šeimos ir išvažiuoja į giraitę praleisti vasaros dieną. Ten įvyksta štai kas: p. K. M—us, atsisėda pavėsyje ir, nu- siėmęs alinuis, pasidėda šale sa- vęs ant žemės. Tuom syk pro šalį bėga p. L. V—la ir, netyčia užsisėjęs ant nepatėmytų akinų, išlaužia vieną stiklą. "Veikėjas" gi, nei ten buvęs, nei tą viską matęs, laikraštyje parašo, kad to- ki ir toki "turėjo pikniką, o ka- da daug bačkučių istušino ir smegenis savo praskiedė, tada vienai kitiems uždėjo juodus aki- nius ant akių".

Tai yra tik pora atsitikimų, kuriuos laikraščiuose melagingai aprašė vienas vyras, labai turin- tis norą "rašyti" ir laikraščius ir veik visiems skaitantiems laikra- čius žinomas iš daugybės pseu- donimų, nes kiekvieną kartą ki- taip pasirašo. Su šitomu vyru, dėlei jo neaprašyto budo, apsi- džiaugė visi, kurie su juom turė- jo kada nors kokį reikalą. Apsi- džiaugė su juom ir draugijos, prie kurių jis prigulėjo kada nors. Jei draugijos neišmetė jo iš savo narių tarpo, tai įsai buvo pri- verstas pats išsinešti, bent iš val- dybų. Šiandien jis dar "vadovau- ja" vienu-kitur, bet ir ten jau kyla prieš jį maištai. Tokiu bu- du, šitokie vyrai kuom moka, tuom kėrsija už savo kaltes, nors žmonių įjudymais.

Žirgelis.

Draugijos. Draugijų čia pri- skaitoma išviso apie kokią 12. Ve- kime nei viena neatsižy- miu kuom svarbesniu. Visas vei- kimas—tai vasaros laiku pikni- kų, o žiemos laiku gužynių (kur- rios vadinama baliiais) ir "pra- kalbų" rengimas. Iš piknikų ir gužynių draugijos pelno vieną- kitą doliarį. Iš "prakalbų" nie- kam naudos nėra, nes "kalbėto- jai" priskalauja visokių nesą- monių, ko netruksta ir be jų va- dinamų "prakalbų".

Iš tautiškų draugysčių yra pa- minėtina: Dr-stė S. Daukanto. Šita draugystė gyvuoja ketviri- metai. Narių turi apie 100. Iš pat pradžių rengė metinius pa- minėjimus S. Daukanto gimimo. Pirmasis ir antrasis metais toki- parengimais nekaip nusisekė. Pir- mu kartu programėlis buvo dai- liai papuostas, bet labai trum- pas. Antru kartą, nors progra- mas buvo ilgesnis, bet jį sugadi- no "importuotas" kalbėtojas savo kalbos nenuoseklumu; prie to ma- žai žmonių susirinko dėlei neti- kusio oro. Nuo tada apie meti- nius paminėjimus nieko nesigir- di. Tautos reikalams ši draugy- stė yra aukavusi: Tautos Na- mams Vilniuje \$10.00, nukentė- jusiems nuo karės lietuviams \$25.00.

SLA. 77 kp. iš pradžių savo gyvenimo buvo pradėjusi veikti. 1914 metais surengta paminė- jimas gimimo K. Duonelaičio, ir- tais pačiais metais, prasidėjo ka- dei tarp Rusijos ir Vokietijos, su- šaukta dūmė permatyto Lietuvos

likimo karę vietinių lietuvių "mass-meetings". Šiaip beveik- kiant, kuopelė subiednėjo pini- kiskai ir todėl šiais metais nieko- neveikė. Narių turi apie 50.

TMD. 117 kp. gyvuoja silpnai. Nieko neveikia. Priežastim silp- no gyvavimo, rodosi, bus reti su- sirinkimai. Narių turi 25—30.

Tautos Fondo skyrus suside- da iš atstovų draugysčių: Sv. Mykolo, S. Daukanto, SLA. kp., TMD. kp., SLR-KA. kp., Para- pijos Sv. Petro ir Pauliaus ir Giedorių dr-stės "Aidas". Šis skyrus yra laikinas. Jo tikslas —rinkti įvairiais būdais pinigų susilpinti lietuvių, nukentėjusių nuo karės. Savo pasidaravimu šis skyrus yra surinkęs per \$200. Teko girdėti, kad yra čia skyrus ir L. Selpimo Fondo. Iš ko jis susideda ir ką jis veikia—neteko sužinoti. Jis yra žinomas tik iš plakatu, išmėtytų garsinimui pikniko naudai lietuvių, nuken- tėjusių nuo karės, bet ar buvo koks piknikas—nežinau.

Toliaus seka Sv. Petro ir Pau- liaus Parapija. Gyvuoja nuo 1910 metų. Turi medinę koplyčią prie gatvės So. West st. ir Lin- coln ave. Gyvavimas silpnas. Skolos turi nemažai. Klebonu yra kun. V. Taškus, simpatiš- kas tautietis, daug dirbes susel- pinimui lietuvių, nuo karės nuken- tėjusių ir prielankus visiems; tik vienam storžieviui parapijos susirinkime užprotestavus, kam su "bedieviais" veikias išvien, dabar niekur nesikiša.

SLRKA. 137 kp. gyvuoja nuo 1913 m. Narių skaitlius nepa- tirtas. Tautos reikalams au- kavusi yra: Tautos namams Vilni- je apie \$50.00. Šiaip nieko ne- veikia.

Sv. Mykolo draugystė gyvuo- ja nuo 1907 m. Narių skaitlius, rodosi, visai mažas. Tautos rei- kalams yra aukavusi \$10.00 Tau- tos Namams Vilniuje. Šiaip nie- ko neveikia.

"Aidas"—giedorių draugystė. Draugystė visai jauna. Narių skaitlius nevenodas: vieną kartą didesnis, kitą: mažesnis. Tar- nauja bažnyčiai giedojimais. Va- du ir mokytojų yra vargoni- ninkas p. J. Kailiukaitis.

Yra dar viena, rodosi, moterių draugystė, neseniai susitvėrusi, bet apie ją nieko tikro nesigirdi. Toliaus yra sekančios draugys- tės: Dramatiškai-giedoriška drau- gystė "Kanklės", gyvuoja nuo 1912 m. Narių skaitlius nesu- gaudomas. Tikslu šios draugi- jos yra lavintis scenoje. Dai- nuoja gana silpnai. Vado-moky- tojų neturi. Gabiausias ypatos, visame būrelyje, kurios kaip gie- dojime, taip ir lošime atsižymi, tai p. J. Jukubauskas ir p. J. Bace- vičius. Dažnai stato scenoje vei- kalėlius. Iš geresnių pastatytų: "Audra Giedroje", "Svarkas ir Milinė" ir "Kaminakrėtis ir Ma- lunininkas".

Lietuvių Ukėsų Kliubas gy- vuoja, rodosi, nuo 1910 m. Nors ir vadinasi "ukėsų kliubu", bet tai tik dėl viso ko. Vienatinis jo tikslas—pašalpa ligoje. Tau- tos reikalams yra aukavęs apie \$60.00 nukentėjusiems nuo karės lietuviams. 1912 m. buvo paren- gęs prakalbas, į kurias pasikvie- tė p. Balutį. Šiaip nieko ne- veikia.

Draugystė Lietuvos Sunų ir Dukterų, gyvuoja nuo 1913 m. Narių skaitlius nežinomas. Na- rių priimama abiejų lyčių as- menys. Neveikia nieko.

Tautos Fondo skyrus suside- da iš atstovų draugysčių: Sv. Mykolo, S. Daukanto, SLA. kp., TMD. kp., SLR-KA. kp., Para- pijos Sv. Petro ir Pauliaus ir Giedorių dr-stės "Aidas". Šis skyrus yra laikinas. Jo tikslas —rinkti įvairiais būdais pinigų susilpinti lietuvių, nukentėjusių nuo karės. Savo pasidaravimu šis skyrus yra surinkęs per \$200. Teko girdėti, kad yra čia skyrus ir L. Selpimo Fondo. Iš ko jis susideda ir ką jis veikia—neteko sužinoti. Jis yra žinomas tik iš plakatu, išmėtytų garsinimui pikniko naudai lietuvių, nuken- tėjusių nuo karės, bet ar buvo koks piknikas—nežinau.

Toliaus seka Sv. Petro ir Pau- liaus Parapija. Gyvuoja nuo 1910 metų. Turi medinę koplyčią prie gatvės So. West st. ir Lin- coln ave. Gyvavimas silpnas. Skolos turi nemažai. Klebonu yra kun. V. Taškus, simpatiš- kas tautietis, daug dirbes susel- pinimui lietuvių, nuo karės nuken- tėjusių ir prielankus visiems; tik vienam storžieviui parapijos susirinkime užprotestavus, kam su "bedieviais" veikias išvien, dabar niekur nesikiša.

SLRKA. 137 kp. gyvuoja nuo 1913 m. Narių skaitlius nepa- tirtas. Tautos reikalams au- kavusi yra: Tautos namams Vilni- je apie \$50.00. Šiaip nieko ne- veikia.

Sv. Mykolo draugystė gyvuo- ja nuo 1907 m. Narių skaitlius, rodosi, visai mažas. Tautos rei- kalams yra aukavusi \$10.00 Tau- tos Namams Vilniuje. Šiaip nie- ko neveikia.

"Aidas"—giedorių draugystė. Draugystė visai jauna. Narių skaitlius nevenodas: vieną kartą didesnis, kitą: mažesnis. Tar- nauja bažnyčiai giedojimais. Va- du ir mokytojų yra vargoni- ninkas p. J. Kailiukaitis.

Yra dar viena, rodosi, moterių draugystė, neseniai susitvėrusi, bet apie ją nieko tikro nesigirdi. Toliaus yra sekančios draugys- tės: Dramatiškai-giedoriška drau- gystė "Kanklės", gyvuoja nuo 1912 m. Narių skaitlius nesu- gaudomas. Tikslu šios draugi- jos yra lavintis scenoje. Dai- nuoja gana silpnai. Vado-moky- tojų neturi. Gabiausias ypatos, visame būrelyje, kurios kaip gie- dojime, taip ir lošime atsižymi, tai p. J. Jukubauskas ir p. J. Bace- vičius. Dažnai stato scenoje vei- kalėlius. Iš geresnių pastatytų: "Audra Giedroje", "Svarkas ir Milinė" ir "Kaminakrėtis ir Ma- lunininkas".

Lietuvių Ukėsų Kliubas gy- vuoja, rodosi, nuo 1910 m. Nors ir vadinasi "ukėsų kliubu", bet tai tik dėl viso ko. Vienatinis jo tikslas—pašalpa ligoje. Tau- tos reikalams yra aukavęs apie \$60.00 nukentėjusiems nuo karės lietuviams. 1912 m. buvo paren- gęs prakalbas, į kurias pasikvie- tė p. Balutį. Šiaip nieko ne- veikia.

Draugystė Lietuvos Sunų ir Dukterų, gyvuoja nuo 1913 m. Narių skaitlius nežinomas. Na- rių priimama abiejų lyčių as- menys. Neveikia nieko.

Tautos Fondo skyrus suside- da iš atstovų draugysčių: Sv. Mykolo, S. Daukanto, SLA. kp., TMD. kp., SLR-KA. kp., Para- pijos Sv. Petro ir Pauliaus ir Giedorių dr-stės "Aidas". Šis skyrus yra laikinas. Jo tikslas —rinkti įvairiais būdais pinigų susilpinti lietuvių, nukentėjusių nuo karės. Savo pasidaravimu šis skyrus yra surinkęs per \$200. Teko girdėti, kad yra čia skyrus ir L. Selpimo Fondo. Iš ko jis susideda ir ką jis veikia—neteko sužinoti. Jis yra žinomas tik iš plakatu, išmėtytų garsinimui pikniko naudai lietuvių, nuken- tėjusių nuo karės, bet ar buvo koks piknikas—nežinau.

Tautos Fondo skyrus suside- da iš atstovų draugysčių: Sv. Mykolo, S. Daukanto, SLA. kp., TMD. kp., SLR-KA. kp., Para- pijos Sv. Petro ir Pauliaus ir Giedorių dr-stės "Aidas". Šis skyrus yra laikinas. Jo tikslas —rinkti įvairiais būdais pinigų susilpinti lietuvių, nukentėjusių nuo karės. Savo pasidaravimu šis skyrus yra surinkęs per \$200. Teko girdėti, kad yra čia skyrus ir L. Selpimo Fondo. Iš ko jis susideda ir ką jis veikia—neteko sužinoti. Jis yra žinomas tik iš plakatu, išmėtytų garsinimui pikniko naudai lietuvių, nuken- tėjusių nuo karės, bet ar buvo koks piknikas—nežinau.

bažnyčia yra labai ankšta, ir žmonės, nedėlidienais susirinke- jųje netilpsta. Sumanant staty- ti bažnyčią, visa kas sąryšyje su tuom sumanymu buvo apsvasty- ta. Dabartinis vietinės sv. Jur- gio parapijos turtas šiek tiek apie \$25,000. Skolos senoji bažnyčia neturi jokios. Lietai, ant kurių manoma statyti naują parapijos bažnyčią, prekiauja \$40,000. Iš to matyti, kad esančiais ant ran- kų pinigais galima užsimokėti tikslai nedaug kas daugiau nei pusė lietuvių kainos. Tiesa, sako- ma, kad, senąją bažnyčią parda- vus, galima būtų gauti apie \$30,000 (prie to reikia paimti do- mon, kad senoji bažnyčia priklaus- to vyskupui, yra jojo nuosavy- be). Tačiau, kad ir parduoda- nt, tai tą galima bus padaryti tikslai tuomet, kai naujoji bažny- čia jau bus gatava. Neseniai pa- rapijos susirinkime buvo užkla- ta klebono, kiek yra išviso para- pijonų. Jisai atsakė, kad esą apie 700 užsimokėjusių. Išro- kuojant proporcingaiškai ant tu, kiekvienam išpultų užmokėti po \$50.00 už lietus tikslai. Kur gi dar mokyčiai ant naujosios baž- nyčios?

Kitos lietuvių parapijos čia nė- ra. Lietuvių gi vietinėje koloni- zijoje yra, kaip apgščiau sakytą, apie 5000. Tokiu būdu kyla labai įdomus klausimas. Kaipgi yra su kitais lietuvių? Ar jie visi yra bedieviai? Daugelis vietos lietuvių, kaip teko patirti, nepri- klauso prie jokios parapijos. Ta- čiaūs daug yra tokių, kurie pri- klauso prie svetimtautiškųjų pa- rapijų. Šie prigelbsti svetimtau- čiams išsistatyti ir užlaikyti sa- vas parapijas tuom tarpu, kaip lietuvių parapija nepajiegia sau naujos bažnyčios pasistatyti.

Šiaip priklausymas prie svetim- tautiečių apsirėškia nevien tik- tai priklausimui prie parapijų. Daugelis vietos lietuvių priklaus- to prie įvairių svetimtautiškųjų draugijų bei organizacijų, visai pamiršdami apie savas lietuviška- sias. Tenai jie aukauja savo ska- tikus. Taip dalykams stovint, ga- lima sakyti, kad toki mūsų bro- liai skriaudžia savus lietuvius.

Atsižvelgiant į tą visą, vėl sta- tytina klausimas, kodėl mūsų li- tuviai yra taip išsiskaldę ir išsi- kumetę? Kodėl apsirėškia toksai atsilimas prie visa, kas yra lie- tuviška? Jeigu mūsų lietuvių būtų kitoki, būtų kitaip nei da- bar yra. Daug ką tuomet gali- ma būtų nuveikti. Kodėl jįsai da- bar yra?

Našlaitis.

IŠ SIOUX CITY, IA.
Piknikas. Rugsėjo 29 d. mu- sų klebonas, kun. M. Cibulskis, vietos biznieriams ir aplamai li- tuviams prigelbstint, surengė pikniką naujai statomos sv. Ka- zimiero bažnyčios naudai. Pik- nikas buvo parengtas Greenville Parke, artimoje ir patogioje lie- tuviams vietoje. Piknikan atsi- lankė nemažas skaitlius žmonių. Tarp atsilankusiųjų nemažai bu- vo ir svetimtautiečių, anglų. Peln- o iš pikniko matomai liks nemažai. Darbu prie pikniko pridėjo nema- žai p. Ant. Moskevičius, kurį galima skaityti bene daugiausiai pasidaravusiu. Piknike girtų nesirūpė, nes jame visai nebu- vo pardavinėjama svaiginantieji gėrimai. Žmonės pikniku likosi matomai užganėdinti.

Korespondentas.

Žinios-Žinėlės.
Įvesdami šitą skyrį mūsų laikraš- tin, norime duoti progą kiekvienam, kuris ir menkai moka rašyti. Vis- kas, kas reik padaryti, tai keliais žo- dziais pranešti apie atsitikimą, taip- kaip čemiaus parodyta. Pasinaudo- kit šita proga, pranešk, kas pas jus naujo girdėt. Rašytojas tur paduoti savo teisingą vardą, pravarde ir ad- resą, bet tik redakcijos žiniui.

Glasgow, Škotija.
— Rugsėjo 14 d. čia buvo pusmetinis š. L. K. Blaivybės Draugijos suvažiavimas. Dele- gatų buvo 19, iš įvairių vietų. Šios draugijos pirmininku yra J. Sirmulis iš Glasgow.

Mossend, Lanarkshire, Škotija.
— Škotijos lietuvių rengia li- teriją, kurios pelnas skiriama nau- dai nukentėjusių nuo karės Lie- tuvoje.

Montreal Canada.
— Darbai čia silpnai eina jau treči metai. Daugelis lietuvių

keliauja per rubežių į Sv. Val- stijas, kame tikisi geresnio dar- bų ėjimo rasti.

Bellshill, Škotijoje.
— Socialistų lietuvių savaitra- tis "Kankelnis" praneša, kad kun. Norbutas, "Išėvių Draugo" leidėjas ir redaktorius, žadas pa- traukti "Rankpelnį" teisman už tilpusį pastarame laikraštyje straipsnį, kuriame tulas Siugžda pavadinęs kun. Norbutą mela- gum ir šmeiziku. Kun. Norbu- tas reikalaujas atšaukimo, atsi- prašymo ir 10 sv. (\$50) įmokėji- mo "Katalikų visuomenės komi- teto kasieriui".

Utica, N. Y.
— Rugsėjo 29 d. vietos lie- tuviai turėjo pasilinksminimą Na- tional Park'e. Pelnas paskirta parapijos naudai.

Bay City, Mich.
— Lietuvių čia yra kelios de- šimtys. Dalis jų gerai girtuok- liauja.

Gilberton, Pa.
— Jonas Zubys, 22 metų, kri- to ant žemės ir staiga pasimirė.

Aberdeen, Wash.
— A. Janusevičiūtė buvo ap- skundusi tulą Stakionį neva už suviliojimą. Teisme Stakionis li- ko išteisintas.

St. Louis, Mo.
— Keturi darbininkai, leisda- mibsi į mainas, nupulė 60 pėdų. Du iš skaičiaus svetimtautiečių numirė, du lietuvių sužeista. Juo- zas Prapolenis visas salaužytas ir vargiai pasveiks. Kazimie- ras Menčinskas sunkiai sužeis- tas, bet galįs pasveikti.

Brooklyn, N. Y.
— Rugsėjo 28, 29 ir 30 dd. čia atsilbus Lietuvių Rymo-Katalikų Federacijos penktasis kongresas. Perna buvo Chicagoje.

So. Boston, Mass.
— Vietos vyčiai žada rengti savo nariams neapmokamus va- karėlius, kame patįs nariai galė- ti mėginti savo sceniškus gabu- mus.

Binghamton, N. Y.
— Atsilankęs čia kun. S. Struc- kus prakalbėse ragino vietos lie- tuvius įsisteigti savą parapiją.

Worcester, Mass.
— Vyčiai čia rengia savų iš- dirbinių parodą. Jausdamiesi persilpni tam darbiui, jie kviečia pagelbon savo pritarėjus.

— Rado Jurgio Sufkaicio la- voną. Spėjama savžudystė.

Brockton, Mass.
— Pasibaigusioje vasarinėje vietos lietuvių mokykloje, kuri buvo vietos lietuvių klebono prie- žaių, mokinosi išviso apie 300 vaikų. Mokytojų buvo keturi.

Okron, O.
— Vietos vyčiai susitaisė cho- rą keturiais balsais ir jau moki- nasi dainuoti.

Detroit, Mich.
— Vietos lietuvių nori staty- ti savą bažnyčią, bet, sakoma, nesutaria dėl vietos jai, nes kiekvienas noris bažnyčios arti savo namų, o lietuvių čia gyvena pakrikę.

Sayre, Pa.
— Pranešama, kad čia reikią suprantančių darbą dailidžių. Mokama po 37½ centų už valan- dą, už viršialį—pusantrą tiek. Darbo diena 8 val. Pagelbinin- kams mokama 22½ centai už va-

landą, paprastiems darbininkams 17½ centų. Atvažiuojantieji dirbti gauną geležinkelio tikietą. Taip praneša "V. L." tulas J. Ambrozaitis, kurio antrašas yra: General Delivery, Sayre, Pa.

Grand Rapids, Mich.
— Mirė nuo dziovos Pr. Ado- maitis, 45 metų, iš Pasvitinio pa- rapijos, Kauno gub.; Amerikoje prabuvo 8 metus.

Shenandoah, Pa.
— Atykęs į čia iš Bostono, Mass. tolam laikui p. Petrauskas žada surengti keletą vakarų.

Minden, W. Va.
— Rugsėjo 6 d. SLA. ir LSS. vietinės kuopos rengė balių ben- dromis įiegomis.

Taylorville, Ill.
— Prieš kiek laiko nusinuodi- jo čia A. Barinauskienė. Sako- ma, girtas vyras jąjė mušdavęs.

Lewiston, Me.
— Nusisovė čia Juozas Meš- kaitis, 25 metų amžiaus. Savžu- dystės priežastim spėjama sunkus gyvenimas ir liga. Prieš kiek laiko čia nusizudė J. Kapickas.

Tamaqua, Pa.
— Anglių kasyklose likosi už- muštas Juozas Vencunas, 26 metų amžiaus. Paėjo iš Karkli- nų kaimo, Pilviškio apielinkės, Suvalkų gubernijos.

Atlantic City, N. J.
— Įvykusiam "Motinėls", ku- nigių draugijos moksleiviams šelp- ti, metiniam susirinkime įsteigta vėlionio kun. A. Kaupo vardu stipendija, sudaryta iš dr-jos ge- lėzinio kapitalo nuosimčių, paties vėlionio palikimo ir šiaip dar au- kos. Stipendija skiriama pirmu- čiausiaim mokiniui, eisiančiam so- ciologijos šakoje lavintis. Dr- jos prezidentu yra kun. N. Pet- kus iš Brooklyn, N. Y.

Philadelphia, Pa.
— Ponas Snelstorius likosi paliusuotas, dėlei sveikatos, nuo "Kovos" redaktoriaus priedermių pildymo. Jojo vietą užimsias p. K. Vidikas iki naujų redakcijos rinkimų.

Forest City, Pa.
— Čia rengiama leisti lietuvių kalboje juokų laikraštį. Busias partypviskas. Leidėja busianti p-ė O. Janušytė, redaktorium— p. T. Janušas.

New York, N. Y.
— Lenkų Tautos Selpimo Fon- das iki šiolei yra surinkęs jau apie \$65,000.

Lawrence, Mass.
— Lietuvių Ukėsų Kliubas yra nutaręs ir jau varo agitaciją, kad pastatius čia būtų lietuvių svetai- nę. Tarp karštų to sumanymo pritarėjų ir agituotojų už jįjį yra p. Z. Jankauskas ir Dr. Mikolai- tis. Pastarasis dažnai čia laiko prakalbas, ir žmonės įsai, sako- ma, patinkas. Gyvenas ir prak- tikuoja įsai pasekmingai.

Wilkes-Barre, Pa.
— Į mainerį U. M. W. of A. seimą vietinis 1407 lokals iš- rinko delegatais J. Demiką, A. Čekanauską, J. Azį ir J. J. Nie- nių, taipgi airį Wm. Pearson. Rinkimuose tarp lietuvių ir airių ėjimi smarki kova. Lietuviai lai- mėjo, kaip iš delegatų surašo ma- tyt.

Kun Edmund Kayser.
Buvo Ne Liuteronas.

"Lietuvos" No. 36. patėmijau žinutę apie nužudymą kunigo Ed- mund Kayser. Minėtas kunigas yra pavadintas "liuteroniškas pa- storius sv. Jokubo bažnyčios." Tas yra netiesybė. Nei kun. Kayser nebuvo liuteronų kuni- go, nei jo bažnyčia nėra liute- roniška. Jis tik buvo pasivadinęs liuteronų kunigu. Bet jis, kaip daugelis tokių pseudo-liuteronų, priklauso prie taip vadinamo "Vokiečių Evangelikų Sinodo Šiaurinėje Amerikoje," kuris re- prezentuoja prusiškąją valdžios arba žemės bažnyčią (State Church of Prussia—Preussische Staats—oder Landeskirche).

Ta prusiškoji valdžios bažny- čia yra sujungimu, arba, geriaus- sakant, sumaišymu liuteronų ir reformatų tikėjimo. Pietizmas (susirinkimininkai-mukariai), ra- cionalizmas ir kas tam lygu tu- ri pilną teisę toje Prusų valdžios bažnyčioje. Todėl tikrieji liute- ronai negali su ta prusiškąja val- džios bažnyčia sutarti. Tą baž- nyčią sutvėrė Prusų karalius Friedrich Wilhelm III 1817 me- tuose. O kad daugelis liuteronų nenorėjo priimti to raijo val- džios tikėjimo, tai jie buvo prie- to verčiami su policijos ir kareivių pagelba. Prasidėjo tada liute- ronų persekiojimai. Dr. Kurtz rašo savo bažnytinėje istorijoje sekančiai: "Kova už palaikymą seno liuteronizmo prasidėjo iš Breslau, kur Dr. Scheibel, dėl savo nuolatinio priešinimosi, ta- po išmestas iš kunigo ir profeso- riaus urėdo. Apart Breslau, at- rado Scheibelio pavyzdys daugel- į pasekėjų Šlezijoje. Pasiprieši- jantieji dvasiškai budavo iš urė- do atstatomi ir kalėjimu nubaus- ti, o parapijos budavo paduotos po policijos priežiurą. Kaime Hoeningern liuteronų parapija buvo kareivių užpulta, ir per r-ė- vartą įvestos naujos tikybinės apeigos. Policijos tvarka buvo vis daugiaus aštrinama, ir todėl didelė dalis liuteroniško tikėjimo išpaizintojų priversti buvo iške- liauti į Australiją ir Šiaurinę Ameriką."

Tokiu būdu daugelis liuteronų buvo per prievartą priversti į ta prusiškos valdžios tikėjimą. Tikslai karalius Friedrich Wil- helm IV paleido liuteronų ku- nigus iš kalėjimų ir davė liute- ronams šiek-tiek liuosybės. To- kiu būdu ir susitvėrė 1841 m. ne- turtiniam susirinkime įsteigta vėlionio kun. A. Kaupo vardu stipendija, sudaryta iš dr-jos ge- lėzinio kapitalo nuosimčių, paties vėlionio palikimo ir šiaip dar au- kos. Stipendija skiriama pirmu- čiausiaim mokiniui, eisiančiam so- ciologijos šakoje lavintis. Dr- jos prezidentu yra kun. N. Pet- kus iš Brooklyn, N. Y.

reformatų tikėjimo. Pietizmas (susirinkimininkai-mukariai), ra- cionalizmas ir kas tam lygu tu- ri pilną teisę toje Prusų valdžios bažnyčioje. Todėl tikrieji liute- ronai negali su ta prusiškąja val- džios bažnyčia sutarti. Tą baž- nyčią sutvėrė Prusų karalius Friedrich Wilhelm III 1817 me- tuose. O kad daugelis liuteronų nenorėjo priimti to raijo val- džios tikėjimo, tai jie buvo prie- to verčiami su policijos ir kareivių pagelba. Prasidėjo tada liute- ronų persekiojimai. Dr. Kurtz rašo savo bažnytinėje istorijoje sekančiai: "Kova už palaikymą seno liuteronizmo prasidėjo iš Breslau, kur Dr. Scheibel, dėl savo nuolatinio priešinimosi, ta- po išmestas iš kunigo ir profeso- riaus urėdo. Apart Breslau, at- rado Scheibelio pavyzdys daugel- į pasekėjų Šlezijoje. Pasiprieši- jantieji dvasiškai budavo iš urė- do atstatomi ir kalėjimu nubaus- ti, o parapijos budavo paduotos po policijos priežiurą. Kaime Hoeningern liuteronų parapija buvo kareivių užpulta, ir per r-ė- vartą įvestos naujos tikybinės apeigos. Policijos tvarka buvo vis daugiaus aštrinama, ir todėl didelė dalis liuteroniško tikėjimo išpaizintojų priversti buvo iške- liauti į Australiją ir Šiaurinę Ameriką."

Tokiu būdu daugelis liuteronų buvo per prievartą priversti į ta prusiškos valdžios tikėjimą. Tikslai karalius Friedrich Wil- helm IV paleido liuteronų ku- nigus iš kalėjimų ir davė liute- ronams šiek-tiek liuosybės. To- kiu būdu ir susitvėrė 1841 m. ne- turtiniam susirinkime įsteigta vėlionio kun. A. Kaupo vardu stipendija, sudaryta iš dr-jos ge- lėzinio kapitalo nuosimčių, paties vėlionio palikimo ir šiaip dar au- kos. Stipendija skiriama pirmu- čiausiaim mokiniui, eisiančiam so- ciologijos šakoje lavintis. Dr- jos prezidentu yra kun. N. Pet- kus iš Brooklyn, N. Y.

Philadelphja, Pa.
— Ponas Snelstorius likosi paliusuotas, dėlei sveikatos, nuo "Kovos" redaktoriaus priedermių pildymo. Jojo vietą užimsias p. K. Vidikas iki naujų redakcijos rinkimų.

Forest City, Pa.
— Čia rengiama leisti lietuvių kalboje juokų laikraštį. Busias partypviskas. Leidėja busianti p-ė O. Janušytė, redaktorium— p. T. Janušas.

New York, N. Y.
— Lenkų Tautos Selpimo Fon- das iki šiolei yra surinkęs jau apie \$65,000.

Lawrence, Mass.
— Lietuvių Ukėsų Kliubas yra nutaręs ir jau varo agitaciją, kad pastatius čia būtų lietuvių svetai- nę. Tarp karštų to sumanymo pritarėjų ir agituotojų už jįjį yra p. Z. Jankauskas ir Dr. Mikolai- tis. Pastarasis dažnai čia laiko prakalbas, ir žmonės įsai, sako- ma, patinkas. Gyvenas ir prak- tikuoja įsai pasekmingai.

Wilkes-Barre, Pa.
— Į mainerį U. M. W. of A. seimą vietinis 1407 lokals iš- rinko delegatais J. Demiką, A. Čekanauską, J. Azį ir J. J. Nie- nių, taipgi airį Wm. Pearson. Rinkimuose tarp lietuvių ir airių ėjimi smarki kova. Lietuviai lai- mėjo, kaip iš delegatų surašo ma- tyt.

Vist laikraščiai siunčiami rankraščiai turi būti pažymėti autorius, parašą ir adresą. Pasirašantįjį pasirašoma tik paduoti. Redakcijos žiniai, ir savo tikslų vardą.

Redakcija pasilekia sau teisę atsiųsti laisvus rankraščius trumpinti ir taisyti.

Netinkamus laikraščius rankraščius Redakcija pareikalauts, gražina autorin atgal jo išsimok.

Reikia visada rašyti plunksna ir tik ant vienos popiero pusės, paliekant plačius tarpus tarp eilučių.

Apžvalga.

Ar ruošiamės prie rinkimų?

Visose Sąjūdyse Valstijose jau pradėta ruošti prie prezidento rinkimų, kurie turės įvykti sekančių metų rudenį. Nors kandidatai dar nei vienos partijos nėra paskelbti ir nors varžų dar gali būti tikrai žinoma, kas bus tos ar kitos partijos kandidatai prezidentams, tačiau jau visur matyti ruošimasis prie būsimųjų rinkimų.

Amerikos lietuviai piliečiai, kaip ir kiti šios šalies piliečiai, išsivertę turės rinkimams. Kiekvienas paduos savo balsą už vieną, arba kitą kandidatą. Ir kiekvienas paduos savo balsą tam kandidatui, kuriam, jo nuomone, bus jam, balsuotojui, ir visai šaliai naudingiausias.

Kiekvienas dalyvaujantis politikoje žino, kokią galybę turi susivieniję balsuotojai. Lietuviai balsuotojai gali būti tokia pat politiška galybė, kaip ir kiti tautybų piliečiai. Bet tam tikslui reikalinga, kad lietuviai balsuotojai susijungtų. Dabar jau metas pradėti apie tai galvoti.

Iki šiolie lietuviai politikoje buvo menkute įjega, nežinint savo sulygimams nemažai skaitlius. Patsai lietuviai dalyvavimas politikoje apsirėškėdavo vien tuom, kad koksai nors politikierius pripažindavo lietuvių balsuotojus, surinkdavo save ar savo kandidatą jų balsams, ir tuom viskas užsibaigėdavo.

Jeigu mes paduodame savo balsą už kokį nors kandidatą, tai tuom pačiu mes uždėdame ant jojo tam tikrą atsakomybę. Išrinktasai kandidatas yra atsakingas prieš savo išrinktus. Toji atsakomybė turi realę vertybę tikrai tuomet, kai yra balsuotojų organizacija, kuri galėtų kontroliuoti išrinktąjį ir pareikalauti iš jojo atsakos, atėjus kitiems rinkimams. Tokia organizacija būtų ir tuom naudinga, kad balsuotojams nušviestų tuos, kurie stengiasi įsigauti viešos tarnystės. Lietuvis balsuotojas neveltui numestų savo balsą.

Pastaraisi tvirtinimas yra teisingas kaslink vietinių rinkimų ir lygiai kaslink visuotinių rinkimų. Jeigu mes įstatome viešon tarnystėn kokį nors lietuvi, tai ne vien todėl kad jisai yra lietuvis, bet taipgi todėl, kad jisai yra tinkamas tai vietai, gali būti geru tarpu visuomenėi, bet ir todėl, kad balsuotojai lietuviai, jojo rinkikai, galėtų turėti iš jojo naudą, jeigu būtų reikalingas.

Visa tai galima, turint tikrai tinkamą piliečių organizaciją. Tokia organizacija reikalinga būtų taipgi ateinančiuose prezidento rinkimuose. Jinai būtų labai naudinga vėliau ir visuose vietiniuose rinkimuose.

Dabar būtų laikas pradėti prie to ruošti. Ar ruošiamės?

Dėlei moksleivių šelpimo. Ponas A. Rimka, įgaliotinis moksleivių šelpimo draugijos "Žiburėlio" Lietuvoje, viešu atsišaukimu kreipiasi į Amerikos lietuvių, kad savo aukomis padėtų "Žiburėliui" atlikti savo darbą.

Tasai atsišaukimas telpa kitose šio numerio vietose. Mes pilnai pritariame p. Rimkai, kuomet jisai sako, kad Lietuvos moksleiviai dabar yra sunkiame padėjime ir kad reikia juos šelpiti. Kas aplamai žino aplinkybes, kuriose Lietuvos moksleiviai siekia mokslo, tas gali suprasti, kaip sunkiai atsiliepė dabartinėji karė į lietuvių moksleivių buvį. Jeigu pirmiausia Lietuvos moksleivių padėjimas buvo sunkus ir vargingas, tai dabar, nėra abejonės, jisai pasidarė tiesiog nepakeliamas. Kas rūpinasi ne vien tik šia diena, bet žiuri taipogi tautos ateitį, tas supras, kad Lietuvos moksleivių šelpimas yra būtinas reikalas.

Tačiau p. Rimkos atsišaukime yra vienas dalykas, kurisai atkreipia į save skaitytojo atydą. Tai yra bandymas praplatinti "Žiburėlio" šelpimą ant Amerikos lietuvių moksleivių. Saryšyje su tuom kila vienas klausimas. "Žiburėlis" kreipiasi į

Amerikos lietuvių pagalbos, nes nepajėgia užtektinai suselpti Lietuvos moksleivių. Jeigu jisai nepajėgia suselpti savų vietinių moksleivių, tai kaip jisai galėtų šelpiti dar ir Amerikos lietuvių moksleivius?

Mums rodosi, kad geriausiai yra nemašyti dalykų kruvon. Amerikos lietuvių moksleivių šelpimo klausimas, be abejonės, yra svarbus. Musų moksleiviai yra visai aplėisti. Daugelis jų labai reikalauja pašelpo. Bet tom reikėtų pasitvirtinti čia ant vietos. Geru klausimu išsirišim, musų nuomone, būtų įsteigimas čia pat Amerikoje draugijos musų moksleiviams šelpiti, arba, kas dar geriau, daugiau rūpesties pavesti moksleivių šelpimo fondui, esančiam prie S.L.A. Gi "Žiburėlis" pilnai atliks savo uždavinį, jeigu galės užtektinai suselpti Lietuvos moksleivius.

Kur link einame? Šiame "Lietuvos" numeryje telpa įdomi iš Rockford'o, Ill. lietuvių kolonijos korespondencija, kurią patariame pasiskaityti kiekvienam, kurisai siek-tiek rūpinasi klausimu, kokia ateitis laukia Amerikos lietuvių. Korespondencijoje aprašyta toji begalinė savitarpinė neapykantai, toji nepakeliamas savų kaimynų neikinimo, žeminimo ir purvinimo dvasia, kuri dabar yra užviešpatavusi labai daugelyje musų kolonijų. Taip ir jaučiam, kad lietuviai, jeigu tikrai išgalėtų, tai kaimynas kaimyną prigirdytų. Dabar užviešpatavusi dvasia ne tikrai nesuteikia jokios vilties, kad musų visuomenė galėtų pažengti kiek pirmyn, bet jina verčia abejoti, ar galėsime mes, lietuviai, jeigu toliau tuom pačiu taktu eisime, išlaikyti ir tai, ką dabar turime. Tokia dvasia—tai žemyn puolimo, be ne vystymosi, tobulėjimo ženklas.

Vistomenės diferenciacija, pasiskirstymas į tam tikras dalis yra suprantamu, ir rasi, neišvengiamu apsiereikimu, tačiau tai, ką mes tarp lietuvių matome, yra nesveiku ir pavojingu nuslydimu į šuntaki.

Ypač vadinamus Amerikos lietuvių vistomenės partijinius vadovus mes kviečiame perskaityti minėtąją korespondenciją, pasidairyti musų gyvenime ir pasiklausti savęs: Kas bus, jeigu toliau eisime tuom pačiu keliu, kuriuom dabar einame ir kuriuom savo pasekėjus vedame?

Yra ir bus tokiais. Praeitose savaitės "Drauge" tilpo tulo Giedračio straipsnis, kuriame padaryta vienas aktyvas tvirtinimas. Pasakys, kad vinybės tarp lietuvių negali būti, jisai, dengdamas katalikų vardu, tvirtina, kad klerikalai neatsisakysią nuo savo politikos. Šiaip straipsnis yra vienu daugelio tų, kurie išreiskia klerikalų apetitus, norus viešpatuoti musų visuomenėje.

Prie visų p. Giedračio tvirtinimų mes norėtume pridėti vieną priedą: p. Giedračio, kaip ir visų klerikalų, siekiniai yra griežtai priešingi šios šalies konstitucijos dvasiai. Patartume p. Giedračiui pasekti katalikų "The New World" straipsnius apie biotrus.

"Pažvalga" neisanti. Spaudoje jau buvo pranešta speliuojimų ir pranašavimų, kad "Pažvalga" (jkurta "Laisvosios Minties" vieton), kurios pavyzdinis numeris pasirodė apie pora mėnesių atgal, daugiau nebeisėsianti. Šiuos spaudos pranešimus mes bandėme patikrinti. Iš ištikimų ir artimų naujamjam laikraščiai šaltinių, mes įgijome žinių, kurių patikrina tuos pranašavimus. Bendrovi, kuri turėjo leisti "Pažvalgą", sulyg musų žinių, ne viskas taip sekasi, kaip tai turėtų.

Gincūs užbaigiant. Šiuom rašinėliu užbaigiamė gincūs su "Naujienu" dēlei bendrų Amerikos lietuviams reikalų. "Naujienu" vis nenori prisipažinti nelogiškai pastatiusios klausimą, reikalaujamos parodyti jai bendrų tautos reikalų pas Amerikos lietuvių. Visa, ką "Naujienu" turi atsakyti, tai:

Ji ("Lietuva." "L.") da vis užsiypyrus šneka apie "nelogiškumą" tokio musų reikalavimo, kad mes nenorime patirti, koki yra bendri tautos reikalai pas Amerikos lietuvių. Ji sako, kad tu reikalų surasti negalima, neimant domon visų

lietuvių, gyvenančių ir šiapus ir anapus vandenyno; vienok čia-pat ji įsiekio tu reikalų pas vienus tikrai amerikiečius ir jį tvirtina, kad ji juos suradus. Aišku, ji pati nežino, ką kalbanti.

Mes jieskojome ne bendrų tautos reikalų pas Amerikos lietuvių, bet bendrų Amerikos lietuviams reikalų, ko "Naujienu" norėjo pareikalauti, bet nemokėjo. Į musų argumentus dēlei atci-vybės "Naujienu" prisikabino tikrai prie paskutinio tame argumente sakinio, kame žmoniškumą mes pastatėme pirma brolystės. Prie tokio pastatymo "Naujienu" ir prisikabina. Tas gi, reikiama manyti, parodo, kad nėra kuom rimtesniu atsakyti.

"Naujienu" primeta mums demagogiškumą. Atsakyman prašytume tikrai sulyginti "Naujienu" su "Lietuva" ir persitiktinti, kuriam šį laikraščį tasai prikišimas geriau dera.

Visą klausimą "Naujienu" dabar nori pakreipti kiton pusėn. Iki šiolie klausimas čio apie tai, koki yra bendri Amerikos lietuviams reikalai toje prasmėje, koki reikalai juos rīsa kruvon. Dabar "Naujienu" stato klausimą tokiu būdu: koki reikalai Amerikos lietuvių skiria nuo kitų šios šalies gyventojų. Čia jau yra kitas klausimas, apie kurį galima bus pakalbėti kitu kartu.

Kaslink koliojimosi, kurio nestoka ir paskutiniame "Naujienu" atsakyme, tai nemanome, kad jį tai būtų reikalinga atsakinėti ką nors.

MUŠASI Į KRUTINĘ

Lietuvių atgijimo ir atgaivinimo istorijoje, rasi, niekas kitas taip negaivinta, kaip musų kalba ir rašyba. Tasai "gaivinimas" apsiereikė kuodidžiausiu kalbos tašmu ir "valymu." Kiekvienas lietuvis filologas,—o dažnai ir šiaip paprastas rašytojas,—"taise" ir "taise" lietuvių kalbą, kaip įnanydamas. Ir lietuvių kalba, reikia pripažinti, ne vieno buvo taip valoma, kad beveik ir lietuviškumas iš josios išvalytas. Nekartą paprastam skaitėliui, kurisai į visas kalbžinystės smulkmenas ir painiavas nėra įsigilinęs, sunku buvo suprasti, apie ką rašoma, ir kartais abejoti reikėjo, ar išties lietuvių, sanskrito ir kitokio nematyta ir negirdėta kalba tasai ar kitas rašytojas naudoja. Kas filologas, tai sava sistema ir teorija; kas rašytojas, tai sava rašyba ir sava kalba. Kalbos ir rašybos reikaltose pas mus užviešpatavo didžiausia anarchija. Jeigu tarp lietuvių kas norėjo įsiekoti anarchištų, tai reikėjo eiti kalbininkų tarpan, ir tenai juo užtektinai rado. Tradicijos, įprasti rašymo būdai, primojoti kalba—kalbininkų rankose tai buvo tikrai žašlas.

Užėjo upas, ir viskas, ką lietuvių ilgais laikais rašyboje bei kalboje buvo vartoję, čio pasuolė. Net viešas ir tas pats kalbininkas tulį laiką skelbs-skelbs vieną dalyką, o pasakui apsiukęs ir nusipjovęs į tai, ką skelbė, pradeda visą ką kita priešinga pirmesniems savo tikrinimams skelbti. Pagarbos tradicijai, priimtiems ir vartojamiems papročiams nebuvo nei už skatiką.

Taip buvo, taip ir šiandien tebėra. Tačiau jau iš pačių kalbininkų tarpo girdėtis balsų, kad tokiai dalykų stovis esąs negeras ir kad reikėtų rimčiaus skaitytis su lietuvių kalbos bei rašybos "taisyimu." Vienu pirmutinių pakėlusiu savo balsą prieš lietuvių kalbos kryžiarvojimą,—tu visų "taisyimų" ir "taisyimų" negalima kitokiu žodžiu pavadinti,—yra gerb. Kaz. Buga vienas įėjiausių lietuvių kalbininkų, priijungtas prie Petrogrado universiteto. Pats p. Buga užėmė įžymią vietą musų kalbos "taisytojų" eilėse. "Vairo" 21-mame numeryje jisai mušasi krutinėn ir prisipažįsta klaidą darę, kuomet bandė mainyti lietuvių rašybą. Jisai rašo:

"Mano nuomone, dabar ne metas rašybos dalykais suosties, kada mums tenka savo gyvybę nuo karės pavojaus ganyti. Dabar, aplink mums gaudžiant armotoms, ramiai ir rimtai tarties svarbių rašybos reikalų mes, kad ir norėdami, neįstengtume. Kad ir nemaža rašybos reikalu buvo rašalo sudegta, visokių tariamųjų "filologų" bet lig šiolie rašybos mainymo būtinas, dėl ko taip dabar, didžiausiu turūtės ir mašiaties laiku, visiems vadinamiesiems musų kalbininkams sunizo negai—umai perkeisti savo

rašybą. Nėra rašybos pro-jektas nėra pamatuotas ir, be to, priešingas mūsų istorijai" (Kalbama matoma apie kun. Dambausko sunašytą rašybos reformą. *Vis.*)

"Lietuvių tauta ne šiandien išdygo. Lietuviai ne nuo vakar dienos ėmė savąja kalba šį-tą rašinėti. Beveik keturių šimtų metų tarpas rašto istorijoje visgi bent kiek raiškia. Per tiekt metų lietuviai išleido tukstančius knygių: visų jų rašyba čio evoliucijos keliu, pamazi tobulėdama, iki, pagaliaus, pagimėdė musų pirm nedaugelio metų beveik visų šviesuomenės priimtąją rašybą. Musų visuomenės lig rašybos revoliucijos metui buvo vartojama vienoda rašyba—Krišaišio gramatikos padaras. Anoji rašyba, mano ir kitų, moksleivių lietuviškai rašyti, buvo tikroju evoliucijos keliu kilusi. Ji buvo "Ausros" vaikas, o "Ausra" vėl ne iš dangaus buvo nukritusi: ji musų kalbininkų Šleikero (Schleicher), Kursačio ir visų pirm jų buvusių rašytojų padaras. Kas yra sekęs musų rašto istoriją, tas bus pastebėjęs rašybos tobulėjimą, čio evoliucijos keliu.

"Rašyba visose tautose, turinčiose bent kelis šimtus metų istorijos, yra čio tu pačiu evoliucijos keliu kaip ir musoji. Musų kaimynai, kurių raštai senesni už musuosius bent keliais šimtais metų, nera tokie greitai kaitalioji savias rašybas, kaip mes kad darome. Pas mus—kas metai, tai nauja rašyba. Lietuvių rašyba pridera ne tik tai nuo metų, bet ir nuo žmogų (asmenų). Druskius (Filografas), Rygiškių Jonas ir Buga lenda kiekvienas su savotiškais rašybonis. Kalbininkai lietuvių kalbą ir tautą laiko seniausiąja visų musų kaimynų (indoeuropiečių). Bet apie save mes patį patį sakyt negalime: esame visai nebrędę vaikai, kuriuos visokie vėjai kur norėdami lanko. Kad mes butume subrėdę vyrai, o ne maži vaikai, tai ar mainytumeis kas metai rašybą, kaip tie vaikai tites (žaistus)? Imkim pavyzdžių kaimynus: lenkus, rusus, vokiečius, latvius. Ar jie taip vaikiškai elgiasi su savomis rašybonis? Latviai lig šiolie dar nepakeitė net vokiškųjų raidžių lotyniškosiomis! Latviai didžiausieji vokiečių neketejai, dar ir šiandien tebevartoja savo neprieteliškus raides! O lietuvių mažaikai dabar norėtų pakeisti ne raidžių formą, bet visą rašymo būdą! Latviams sunku pakeisti vienas šriftas (=kunas) kitu, o lietuviams niekai (tikrai nusisipjauti!) net duoti rašybai visai nauji pamatai (=dvasia, dušia)!"

"Rašyba yra rimtas dalykas, o ne koks vaikų žaistlas. Rašybos reforma daroma rimtai, atsižiūrint į jos istoriją.

"Rašybai esu nusidėjęs ir aš, t.y. elgesis su ja kaip mažas vaikas. Laikas, priijimas ir rašto istorijos pažinimas mane padarė kiek rimtesniu. Dėl sentųjų savo nusidėjimų man dar ir dabar širdį sopa ir širdį graužia.

"Dabar aš jau nebusiu toks greitais, koks buvau buvęs prieš išleisdamas savo "Rašybos mažyzius" (1913 m.), prie visokių rašybos atmainų. Šį-tą taistyti randu ir aš, bet ne griauniant visa iš pamatų. Taisyti nei keli mažmožiai, bet visi rašybos grobliai (grebliai) lieka neliekti. Grobliai (skelietas) liks tie patys šimty šimtus metų, kolie lietuvių kalba tvers."

Ponas Buga rašo, kad dabar, kareis siaučiant, ne metas manyt rašybą, tačiau iš augščiaus tilpusių jo žodžių galima suprasti, kad jisai priešjes prie nuomonės, kad ir abelnai reikia rimčiaus į kalbos bei rašybos klausimus žiūrėti, ne vien karės metu, ir kad reikia skaitytis su lietuvių kalbos ir rašybos vystymosi istorija.

Norėtysi tikėti, kad ir tarp kitų musų kalbininkų bus prieita prie šios nuomonės ir kad kartą ant visados užsibaigs toji anarchija, kuri yra įsivyravusi tarp musų kalbininkų ir kuri, be abejonės, nėra be veikmės ir į kitas musų gyvenimo srytis. Senai metas, didis metas.

Visuomenė.

K. Ašinis.

Kraujo Užnuodijimas ir Kova Prieš Tai.

(Užbaiga)

Svarbią vietą tyrinėtojų tarpe užima anglas Richard Wiseman, kurisai yra skaitomas angliskios chirurgijos įsteigėju. Jisai buvo pirmutinis, kurisai patarė atpjau-ti kuno dalis, kurių kraujas yra veikėjas Benjamin Franklin.

užnuodintas. Tą savo patarimą jisai rėmė tuoni, kad užnuodintuos kuno dalies nupjovimas neleidžia nuodams išsiplatinti po visą kūną ir viso kraujo užnuodinti.

Jai jau augščiaus matėme, tyrinėtojai anksti pradėjo pripažinti, kad kraujo užnuodijimas ateina iš oro. Kame buvo tikroji priežastis, kas toks ateidavo iš oro ir pagamindavo kraujo puvimą—tų laikų tyrinėtojas sunku buvo suprasti. Kraujo puvimą priežastis ateina iš oro. Gal jos yra pačiame ore? Gal patsai oras arba sudėtinės jo dalys yra viso blogo priežastim?

Tyrinėtojų mintis nukrypo šion pusėn. Pradėta manyti, kad kraujo puvimą pagimdo oxygenas, kurisai yra sudėtinė oro dalim. Kad išvengus kraujo užnuodijimo, pradėta žaizdas kuostelabjusiai saugoti nuo oro, kad jisai visiškai juų nepasiektų. Suprantama, tas mažai ką galėjo pagelbėti. Nežiūrint visų pastangų, žmonės ligonbučiuose baisiai mirė nuo kraujo, užnuodinto per žaizdas. Į ligonbučius žmonės žiūrėjo su pasibaisėjimu. Daugelis gydytojų nelabai užsitikėjo savo amatu.

Visa ką griežtai permaininge gar-singas francūzų mokslininkas Pasteur. Jisai buvo pirmutinis, kurisai parodė, kad kraujo puvimas pačina ne nuo ko kito, kaip tikrai nuo tam tikrų gyvūnelių. Tasai puvimas buvo kraujo permainingu, kurį pagimdydavo tie maži gyvūneliai. Kad sustabdyti kraujo puvimą, reikalinga buvo užkirsti kelią tiems gyvūneliams, inciti kraujan, o jeigu jie incito, tu užkirsti kelią jų veisimuisi ir užmūsti jai esančiuosius. Tokia tai pamoka, kuri buvo išvesta iš visų Pasteur'o bandymų ir tyrinėjimų.

Pasteur'o išradimus pilnai pritaikė ir išnaudojo kitas mokslininkas, anglas lordas Lister. Jisai praktiškai pabandė panaudoti savo teorijas, kurias jisai išvedė iš Pasteur'o išradimų. Pasekmės gavosi kuoipukiausios. Išspraudė buvo pavartota žaizdoms karbolinė rugstis. Galima įsivaidinti, kad reikėjo iškėsti nelaimingiem ligoniams: rugstis buvo vartojama stipri, nepraskiesta. Jinai tiesiog išdegindavo mėsas, ant kurių budavo užpilama. Iš rugsties ir kraujo ant žaizdos pasidarydavo pluta, per kurią, be abejonės, jokios bakterijos negalėjo tikėtis įsigauti kraujan. Nežiūrint skausmo, kurį reikėdavo ligoniu kėsti, kraujo užnuodijimas ir puvimas buvo pasemingai sustabdytas, o tas buvo svarbiausia. Toliau budai kraujo užnuodijimo išvengti buvo pagerinti.

Tokių būdu atrastas tikrasai žmonijos priešas mažyčių gyvūnelių pavaldė. Drauge su tuom rasta ir budas kovoti su juom. Pasibaigė baisi gadyne, kurioje tukstančiai ir tukstančiai žmonių žudavo tų gyvūnelių aukomis. Dabar kraujo užnuodijimas yra sulyginamai retu apsiereikimu, ir jeigu laiku griebiamaši gydytojas pagalbos, tai milžiniškoje daugumoje atsitikimų kraujo užnuodijimo pavojaus visiškai nėra. Žmonija galop rado išėjimą. To išėjimo radėjų tarpe Pasteur ir Lister užima garbingiausias vietas. Tačiau neprivalo būti užmiršti tie šimtai kiti tyrinėtojų, kurie savo amžius praleido kovoje prieš šį žmonijos naikintoją.

Pačio Sukaktuvės.

Šimet sukanka 140 metų įvedimo Amerikoje pačio; tos sukaktuvės išpuolė liepos m. 1915 m. Bet tas buvo privatiškai įvesta labai siaurose rubežiuose, arba, geriau sakant, Sąjūdyse Valstijos tą įstaiga perėmė nuo buvusios angliskios valdybos. Pačtas veikė labai siauroj juostoje pajūry.

Visas pačtas turėjo 30 stacijų ir 9 raitelius ir vieną laivelį, žinoma, žėglinį, kuris aprūpindavo jurių pakrantes. Dabar Sąjūdyse Valstijos yra 56,000 stacijų ir apie 300,000 tarnaujančių, taigi tris syk daugiau negu Sąjūdyse Valstijos turi kareivių; pačta važioja ne vien vežimai, gėlėžinkėlių traukiniai, bet net aeroplanai, miestuose gi laišku išdalinamas yra dudosis. Seniau to visko nebuvo. Pirmas Sąjūdyse Valstijos pačio perdėti-pirmutinis, kurisai patarė atpjau-ti kuno dalis, kurių kraujas yra veikėjas Benjamin Franklin.

Pradžioj pačtas oficiališkai vien laiškus vežiojo, tik pačio tarnai, norėdami pasigerinti gyventojams, atgabendavo privatiškai porą laikraščių ir mažus pakietius visų daiktų, jeigu tas jien s tiko. Visa pačta važiojo raiti pačtoriai. Greičiausiai laiškus atgabendavo iš New Yorko Bostonan ir dvi dieni. Už pervedimą laiško toliau reikėjo diktai šilingų mokėti, jeigu gabenta toliau kaip 100 mylių. Atėjimas laiško buvo didelė retenybė, todėl visi gyventojai žinojo, kas laišką gavo. Už atgabėtiną laiško pačtoriu reikėjo pinigais mokėti, nes marškėli nebuvo, jas įvedė tik 1847 metuose. Jų įvedimas prisidėjo prie sumažinimo persuntimo kainos, nes jos sumažino rašinėjimą ir darbą. Prieš markių įvedimą už pervedimą laiško 30 mylių skaitė 6c., o už 400 mylių 25c.; įvedus markes, skaitė jau tik 5c. ir 10c. 1851 m. visai įvesta viena persuntimo kaina 3c. 2c. markės už laiško pervedimą įvesta tik 1883 m. Dabar į metus parduoda suviršom 12 milijardų pačio markių visokios vertės.

Dabar, rodosi, pačtas neužilgo suvisus numes ir arklius. Washingtone jau arklys tapo automobilių išstumtas; be abejonės, tas bus padaryta ir kituose miestuose. Rugpjūčio 2 d. 1915 m. ant 200 kelių išvažiavimo pačio siuntimas pačina ne nuo ko kito, kaip tikrai nuo tam tikrų gyvūnelių. Tasai puvimas buvo kraujo permainingu, kurį pagimdydavo tie maži gyvūneliai. Kad sustabdyti kraujo puvimą, reikalinga buvo užkirsti kelią tiems gyvūneliams, inciti kraujan, o jeigu jie incito, tu užkirsti kelią jų veisimuisi ir užmūsti jai esančiuosius. Tokia tai pamoka, kuri buvo išvesta iš visų Pasteur'o bandymų ir tyrinėjimų.

Su registravimu pačio siuntinių, apsaugojimu siuntinių, siuntimų money orderių, su pačio taupymo bankais ir pakietų siuntinėjimu Amerika buvo užsitikusi; visi tie pačio užvedimai Europoj buvo jau įvesti, kada Amerikoje apie jų įvedimą niekas nemano.

Geriausai pačtas buvo sutvarkintas Vokietijoje, ten pirmiausia įvesta daug žmonių naudai pagerinimų; ten mažiausiai siuntinių žudavo ar nepatekdavo į adresantų rankas, nors antrašai nerūdiži buvo pavartota žaizdoms karbolinė rugstis. Galima įsivaidinti, kad reikėjo iškėsti nelaimingiem ligoniams: rugstis buvo vartojama stipri, nepraskiesta. Jinai tiesiog išdegindavo mėsas, ant kurių budavo užpilama. Iš rugsties ir kraujo ant žaizdos pasidarydavo pluta, per kurią, be abejonės, jokios bakterijos negalėjo tikėtis įsigauti kraujan. Nežiūrint skausmo, kurį reikėdavo ligoniu kėsti, kraujo užnuodijimas ir puvimas buvo pasemingai sustabdytas, o tas buvo svarbiausia. Toliau budai kraujo užnuodijimo išvengti buvo pagerinti.

Tokių būdu atrastas tikrasai žmonijos priešas mažyčių gyvūnelių pavaldė. Drauge su tuom rasta ir budas kovoti su juom. Pasibaigė baisi gadyne, kurioje tukstančiai ir tukstančiai žmonių žudavo tų gyvūnelių aukomis. Dabar kraujo užnuodijimas yra sulyginamai retu apsiereikimu, ir jeigu laiku griebiamaši gydytojas pagalbos, tai milžiniškoje daugumoje atsitikimų kraujo užnuodijimo pavojaus visiškai nėra. Žmonija galop rado išėjimą. To išėjimo radėjų tarpe Pasteur ir Lister užima garbingiausias vietas. Tačiau neprivalo būti užmiršti tie šimtai kiti tyrinėtojų, kurie savo amžius praleido kovoje prieš šį žmonijos naikintoją.

ATSISAUKIMAS Į AMERIKOS LIETUVIUS.

Albinui Rimkai, U. S. of America. Gerbiamausi! "Žiburėlio" valdyba šio kreipiasi į Tamstą, prašydama neatšaukti buti jos atstovu Amerikoje, ir todėl prašo ir įgalioja Tamstą veikti Amerikoje musų Draugijos naudai, organizuoti aukų rinkimą taip bendron "Žiburėlio" kason, taip ir steigiamam prie "Žiburėlio" žemaitės vardo fondan, iš kurio nuosimėly bus skiriamos moksleiviams pašelpos ir stipendijos. Tikėdamies, kad Tamsta neatšauks padirbti musų moksleivių labui, liekame su pagarba J. Vileišis, "Žiburėlio" pirm. Valdybos nariu.

A. Bulotienė, J. Šaulys.

Paskelbdamas viešai šį moksleiviams šelpi draugijos "Žiburėlio" man duotą įgaliojimą ir prašymą būti "Z." atstovu Amerikoje bei organizuoti aukų rinkimą t. t., drįstu kreiptis į Amerikos lietuvių visuomenę, prašydamas tame sunkiame ir svarbiame darbe, kiek galint, padėti.

"Žiburėlis" jau ne vieną moksleivį nuo bado ir mirties apgynė, ne vienas jo suselptųjų moksleivių šiandien svarbias vietas užima musų visuomenėje ir savo darbais už sukaktuvės jau keleriopai atsiliejo. "Žiburėlis" duodamas stipendijas ar laikines pašalpas, vaduojasi vien kandidato padėjimu, ir visiškai nežiuri politikos nei kitokių moksleivio įsitikinimų, ir šiandien visų sričių veikėjuose yra nemaža "Žiburėlio" auklėtinij.

"Žiburėlis" reikalinga remti ypač dabar ir tai kuogreičiausia, nes Lietuva beveik visa jau užimta vokiečių, tuo tarpu moksleiviai pasiilegę Rusijos universitetų miestuose ar šiaip ar kitaip priversti tenai gyventi (nes kitur nėra kur pasidėti), taipgi surasti lėšų mokytis. Tikėdamies, šios kokios nors paramos iš Lietuvos žmonių—nei moksleiviai, nei patsai "Žiburėlis" prie dabartinių sąlygų negali, o neduoti trokštan-tiems mokslo jaunuioliams jo įgyti, tuo labiau pabaigti, reikėtų—ne duoti Lietuvai mokslo žmonių ir visuomenės veikėjų, reikėtų—dar

iš savo pusės padidinti dabartinę Lietuvos nelaimę.

Mes, amerikiečiai, galime ir pri-valome "Žiburėli" remti tuo labiau, kad jisai šelpia visus lietuvių moksleivius, nežiūrint, kur jie mokytųsi ir gyventų. Jeigu ligšiol "Žiburėlis" Amerikos moksleiviu dar neshelpė, tai vien dėlto, kad jo pajamos labai buvo menkutes ir su amerikiečių artimesnių ryšių nebuvo užmezgęs. Si spraga, jeigu Amerikos lietuviai panorėtų, dabar kaip tik yra gera proga pataisyti, ypač atsimenant, kad tuo tarpu nėra nei vienos organizacijos, kuri specialiai užsiimtų Amerikos moksleivių šelpimu (Yra kunigų "Motinėle" ir S.L.A. fondas moksleiviams šelpiti. R. E. d.).

"Žiburėli" galima remti įvairiais būdais:

1. Įsirašyti tikraisiais nariais. Nario mokesnis 5 rub. arba \$2.60 metams.

2. Paaukoti sulyg savo išgalės "Žemaitės Fondan", kuris dar tik šimet yra įsteigtas Žemaitės 70 metų gimimo dienos sukaktuvėms paminėti.

3. Aukoti sulyg išgalės bendrojon "Žiburėlio" kason.

4. Rengti vakarus, prakalbas, paskaitas ir kt. ir pelną paskirti "Žiburėliui".

Jeigu kas reikalautų platesnių žinių, tesikreipia prie manęs ir aš visuomet kiek galėdamas patarnausiu.

Pingus galima siųsti:

1. Zemiau pasirašiusiojo vardu—ligi rugpj. 20 d.—2257 W. 23 pl. Chicago, Ill., o vėliau: 366 W. Broadway, S. Boston, Mass. Visos mano vardu prisiunčiamos aukos ir aukotojų vardai bus skelbiami "Jaunojo Lietuvo" ir kituose laikraščiuose, kurie skelbti sutiks, taipgi bus išduodama kvitos.

2. Pinigai galima siųsti ir tiems laikraščiams, kurie atspausdins šį atsišaukimą ir apsiims aukas priiminti.

3. Galima siųsti ir tiesiog "Žiburėliui" tokiu adresu: Vilnius, D. Pogulianka, 11a. Tik dabar kuomet Vilniaus likimas netikras, geriausai tiesiog nesiųsti. Aš pats su Vilniū susinešiu dabar tik per Petrogradą ir rūpinuos išgauti tokį adresą, kurį būtų galima visuomenei paskelbti

Jules Verne.

VELIAVOS AKYVAIZDOJE.

Lietuvių kalbon vertė A. Jakunas.

Tokiose tai sąlygose, kuomet jo susigrauzimai kasdien ejo blogyn, jį padarė paskutinę pastangą, kreipdamasis į Amerikos valdžią. Tai buvo aštuoniolika mėnesių pirm, negu šioji apysaka prasideda.

Amerikonai, budami net praktiškesni negu anglai, nebandė derėti Rocho fulguratorių, kuriam jie, atsižvelgdami į francūzų chemiko vardą, pridavę nepaprastą svarbą. Jie teisingai matė Roche genialią žmogų ir griežtai priemonių, pateisinamų jo stoviu, prisitaikyti atsakomai atlyginti jam vėliaus.

Kadangi Tamas Rochas apreiškė tikslą per daug aiškius proto ligos ženklus, tai valdžia, jo išradimo vardu, paskaitė reikalingu jį išduoti.

Kaip jau žinoma, jį nebuvo uždarytas lunatikų prieglaudoje, bet persiūstas "Sveikatos Namam", kuriame buvo užtikrinta, kad jo liga bus tinkamai gydoma. Tačiau, nežinint rupestingiausios atydos, kuri išradėjų buvo pašvęsta, jokio pagerinimo jame neapsiėmė.

Tamas Rochas, tegul vėl buvo pastebėtas—apie tai gera knuodžiančiai priminti—nors neturėjo supratimo apie kasdieninį gyvenimo reiką bei priedermių atlikimą, tačiau buvo pilno proto, kuomet budavo palista jo išradimo sritis. Jį atgavo ir kalbėdavo su užtikrinimu žmogaus, kuris žino, apie ką kalba, ir su autoritetingu, kuris patikrina. Savo iškalbos kaštys jį apibūdavo stebuklingas savo fulguratorių ypatybes ir tikrai nepaprastą veikimą, kurią šisai turis. Kaslink, sudėjimo sprogalių ir deflagatorių, elementų, iš kurių pastaraisi sudėta, jų išdėdymo ir būdo, kuriuom jie reikią vartoti, jį visiškai tylėdavo, ir visos pastangos išgauti paslaptį iš jo likdavo be pasekmių. Vieną ar du syk, laike smarkiausių minčių priepuolių, kurie uždėdavo laiko nuo laiko, galima buvo manyti, kad jį išduos savo paslaptį, ir visos atsargumo priemonės buvo panaudojamos, kad mažiausias jo išsireikšimas būtų užrašytas. Tačiau Tamas Rochas kiekvieną kartą užvildavo savo sargus. Jeigu jį jai neturėjo apsisaugojimo jausmo, tačiau jį šis bent žinojo, kaip užlaikyti savo išradimo paslaptį.

Pavilonas No. 17 stovėjo viduryje daržo, kuris buvo apsuptys gyva krūmių tvora, ir čia Rochas, savo sargų priežiūroje, paprastai vaikštinėdavo. Šisai sargas gyveno tame pačiame pavilione, miegojo viename su juo kambaryje ir nuolat sergėdavo jį, niekuomet nei valandai neapleisdamas jo. Jį dabojo mažiasis žodis, ligois išartą laike klajojimo, kuris paprastai atsitikdavo, kuomet ligois budavo stovyje tarp miego ir budėjimo—sergėdavo ir klausydavo, kuomet ligois sapnavo.

Šisai sargas buvo žinomas Gaydono vardu. Ne užilgo po Tamo Rocho uždarymą, išgirdęs, kad reikalaujama liuosai francūzų kalbą vartojančio žmogaus, jį kreipėsi "Sveikatos Namam" dėl vietos ir buvo nusamdytas naujam ligoisui prižiūrėti.

Iškritę gi šisai Gaydonas buvo francūzų inžinierium vardu Simonas Hartas, kuris per kelis paskutinius metus dirbo chemiškų produktų dirbtuvėje New Jersey valstijoje. Simonas Hartas buvo keturiasdešimties metų amžiaus. Jo augsta kaktą buvo nuraizyta raukšlėmis, kas rodė jam galvotoją, ir pilna pasiryžimo jo veido išraiška rodė energiją ir ištvermumą. Labai gerai susipažinęs su įvairiais klausimais, surištais su naujųjų karės ginklų gėrimu, Hartas žinojo visa, kas buvo išrasta srytyje sprogalių, kurių tuom laiku buvo suvirš vienuolika šimtų, ir jį galėjo pilnai apvertinti tokį žmogų, kaip Tamas Rochas. Jį tvirtai tikėjo į Rocho fulguratorių galingumą ir visai neabejojo, kad išradėjas sugalvojo tokią mašiną, kuri permainys užpuolimo bei atsiginimo karės būdus taip ant žemės, kaip ant jūry. Jį žinojo, kad beprotystės demonas gerbė mokslo vyrą ir kad išdalyt nesveikame Rocho prote geniališkumo liepsna dar aiškiai degė. Tuomet tai atėjo jam mintin, kad jeigu laike Rocho priepuolių jojo paslaptis būtų išduota, tai šį francūzų išradimą galėtų užgriebti kokia kita šalis Francūzijos sunaikinti. Patriotizmo dvasios paskatintas, jį sumanė pasiūlyti but Tamo Rocho sargu, pasiduodamas kaipo amerikonas, gerai pažįstantis francūzų kalbą, idant jeigu išradėjas kuomet nors išduotų savo paslaptį, tai vien Francūzija iš to pasinaudotų. Neva norėdamas grįžti Europon, jį atsisakė nuo savo vietos New Jersey dirbtuvėje ir permėnė savo vardą, taip kad niekas negalėtų žinoti, kas dėjos si juom.

Taip tai Simonas Hartas, kaip Gaydonas, buvo sargu "Sveikatos Namam" bėgyje penkiolikos mėnesių. Reikėjo, nemažai ištvermės jojo stovio ir mokslo žmogui, kad atlikus visas bepročio sargo priedermes; bet, kaip tai pirmiaus pastebėta, jį skatino prie to tyriausio ir praklinausio patriotizmo dvasia. Mintis atimti iš Rocho teisotą pelną, prigulintį išradėjų, jeigu jam kada nors pasisektų sužinoti Rocho paslaptį, niekuomet nei valandėliai neatėjo jam omenin.

Per penkiolika mėnesių jį kuatydižiausiai sergėjo ligois, tačiau negalėjo sužinoti iš jo arba ištraukti iš jo bent vieną atsakymą, kurisai turėtų nors mažiausią vertę. Vienok jį daugias negu pirma persitikrino Tamo Rocho išradimo svarboje ir labai bijojo, kad dalinė išradėjo beprotystė neviršytų visuotina arba kad laike savo priepuolių jį nenumirtų ir nenusineštų paslapties su savim į kapus.

Tokia tai buvo Simono Harto vieta, ir tokia tai buvo misija, kuriai jį pilnai pasisvėntė savo prigimtos šalies laivo vardu.

Tačiau, neatšilvėgiant pririturtų prigavyčių ir bėdų, Tamo Rocho kuniškoji sveikata, ačiū drūtam jojo sudėjimui, nebuvo ypatingai nukentėjusi. Žmogus vidutinio ūgio, didelės galvos, augštos, pla-

čios kaktos, tvirtų ruožų, geležiniai-žilų plaukų bei usų, akių abelnai įdubusių, bet aštrių ir veriančių, kuomet jį mstė apie savo idėją, plonų, drūčiai suspaustų lūpų, tartum tam, kad neleisti išsprukti nei vienam žodžiui, kurisai išduotų jojo paslaptį—toksai tai buvo išradėjas, uždarytas viename "Sveikatos Namam" pavilione, rasi, nežinas nieko apie savo uždarymą ir pavestas priežiūrai inžinieriaus Simono Harto, kurisai tapo Gaydonu sargu.

SKYRIUS II.
Grafas d'Artigas.

Kuom tokiu buvo šis grafas d'Artigas? Ispanas? Jojo vardas tartum nurodytų jį tai. Bet ant jojo laivo užpakalis buvo auksinėmis raidėmis vardas "Ebba", kuris yra grynai norvegijos kilmės. Ir jeigu paklaustum grafo apie "Ebbos" kapitono vardą, tai jį atskaitytų, kad kapitonas vadinosi Spade, ir, be bejonės, pridėtų, kad vyriausio bota-mano vardas yra Efrondat ir kad laivo virėjas vadinasi Helim—iš ko matyti, kad jie, turėdami nepanašius vardus, lyg priklausytų prie įvairių tautybių.

Ar galima buvo padaryti rimtą spėjimą iš tipo, kokiui buvo grafas d'Artigas? Nelengvai. Jeigu jojo odos spalva, juodi jojo plaukai ir išvaizdos patogumas rodė jame ispanišką kilmę, tai jojo figūros pasilaikymas neturėjo savyje nieko tokio, kas priklausytų tos šalies gyventojui.

Jį buvo vyrų apie keturiasdešimties penkių metų amžiaus, apie vidutinio ūgio ir tvirtai sudėtas. Savo šaltu ir pasiputusi neatbogiū jį panchėjo į indusį lordą, kurio kraujuje galėjo būti priemaiša puikaus tipo nuo Malajaus salų. Jeigu jį jai nebuvo šalto būdo iš prigimimo, tai bent savo paliepimo pilnais gestais ir trumpa kalba jį stengėsi nuduoti tokį. Kaslink kalbos, kurią jį jai girdimų ant Indijos okeano ir aplinkinių jūrių salų. Tačiau, kuomet jojo plaukiojimai jūreimis atgabendavo jį prie senosio arba naujojo svieto kraštų, tai jį kalbėdavo angliškai pastebėdami gerai ir su taip mažu akcentu, kad sunku buvo suprasti jame svetimtautį.

Niekas negalėjo nieko pasakyti apie jojo praeitį, nei net apie dabartinį jojo gyvenimą, nei apie šaltinį, iš kurio jį jai savo turtą sėmė,—o jojo tur-tas buvo matomai didelis, kadangi jį jai galėjo iš-pildyti kiekvieną savo norą ir kuopnikiausiai gyvendavo, kuomet atsilankydavo Amerikoje. Niekas negalėjo pasakyti, nei kur jojo namai, nei kur prie-plauka, iš kurios jojo laivas atvykdavo, ir niekas nebuvo drįsęs jojo apie tai klausinėti,—taip mažai jį jai buvo linkęs kalbėti. Jį jai nebuvo žmogum tos rūšies, kuri kę nors išduoda arba mažiausiame laipsnyje nusizemina, net kuomet juos klausinėja amerikoniškioje reporteriai.

Visa, kas apie jį buvo žinoma, tai tas, kas bu-davo pagarsinta laikraščiuose, kuomet budavo pranešama apie "Ebbos" atvykimą į kokį nors portą ir ypatingai Suvenyčių Valstijų rytinio pakraščio portus, kame jojo laivas buvo pripratus reguliariais laikotarpiais krautis maisto ir kitų reikmenų ilgai kelionei. Į laivą kraudavo ne tikai miltus, biskvitus, žviežiai ir džiovintą mėsą, kavą, gvyliūnus, vynu, alus bei spiritus, bet taipogi drabužius, nami-nius indus ir papuošalus—visa tai puikiausios rūšies ir augštosios kainos, ir už prekes budavo už-mokama arba doliariais, gvinėjais arba pinigais įvairių šalių ir įvairaus didumo.

Tai, nors niekas nieko nežinojo apie privati-nį grafo d'Artigas gyvenimą, jį visgi buvo gerai žinomas įvairius Suvenyčių Valstijų portuose nuo Floridos pusiasalio iki Naujosios Anglijos. Todėl jokių gudų nėra stebėtina, kad "Sveika-tos Namam" direktorius būtų jautęsis smagus dėl jo grafo atsilankymo ir jį priėmęs su visais pagar-bos ženklais.

Tai buvo pirmas kartas, kad laivas "Ebba" bu-tų sustojęs New-Berne porte, ir nėra abejonės, kad vien savininko noras atvedė jį prie Neuse upės įtakos. Kitaip, kodėl turėtų jį atvykti tokion i-vieton? Suprantama, ne tam, kad krautis reikme-nų, kadangi Pamlico Pertaka neturėjo nei tokių sankrovų nei prietaisų, kokias galima būtų rasti tokiuose portuose, kaip Boston, New York, Dover, Savannah, Wilmington Šiaurų Karolinijoje ir Char-leston Pietų Karolinijoje. Ka galėtų jį jai gauti už savo pinigų mažos New-Berne rinkos? Šisai miestas turėjo vos šešis tukstaničius gyventojų. Vietos prekyba susidėjo svarbiausiai iš grūdų, kiau-lių, rakandų ir jūrinų ginklų išvežimo. Šale to, keliomis savaitėmis ankščiau laivas "Ebba" buvo prikrautas kelienei, kurios tikslo niekas, kaip pa-prastai, nežinojo.

Ar šisai nesuprantamas žmogus atvyko vien tam, kad "Sveikatos Namam" aplankintų? Labai gali būti. Tame nebutų nieko stebėtinio, atsižvelgiant į garsų ir gerą vardą, kurį įstaiga turėjo.

O, rasi, grafas norėjo susitikti su Tamo Ro-chu? Šisai noras būtų pateisinamas ir suprantamas, atsižvelgiant į visavietinę francūzų išradėjo garbę. Išvaizdink—beprotis genijus, kurisai tvirtino, kad jojo išradimui lemta iš pamatų pakeisti dabartinį kareivavimo mokslą!

Kaip jį jai buvo pranešę direktoriui, kad jį jai atvyks, grafas d'Artigas, kapitono Spade, "Ebbos" komandierio, lydimas, po pietų pasirodė "Sveikatos Namam" uorūje.

Sulyg ankščiau įduotų įsakymų, abu jiedu bu-vo įleisti ir nuvesti direktoriaus kambarin. Direk-torius iškilmingai priėmė atsižymėjusius svečius, pasiūlė jiems savo patarnavimus ir parodė savo mermį asmeniškai juos išvaduoti po įstaigą, nenorėdamas nieka kitam atiduoti tos garbės. Iš sa-vo pusės grafas buvo gausus pagyrimuose už at-dą, jam parodytą.

Nesuprantamų Žodžių Žodinėlis.
Lunatikas—beprotis.
Autoritetingumas—įtekmė.
Elementai—sudėtinės dalys.
Pavilonas—sėdra.
Patriotizmas—tėvynės meilis.
Reguliarai—lygus, tam tikrai nustatytai.
(Tąsa Seka)

Pašnekėlių Kampelis.

677. Kokios tvirtovės pasaulyje yra stipriausios? Viena stipriausių tvirtovių Europoje ir vi-same pasaulyje buvo skaitomas belgų Antverpenas. Buvo manoma, kad vokiečiams ilgai nepasiseks jo-jų paimti, jeigu abelnai jie kuomet nors tą tvirtovę galės paimti. Gyvenimas tačiau parodė ką kita. Reikėjo tiklį pasirodyti garsioms milžiniškos tuolinės vokiečių kanuolės ir pradėti savo darbą prieš Antverpeną, kaip šioji tvirtovė krito tartum vaikų žaislas. Tas pats atsitiko su ištisa eile kitų tvirtovių, buvusių taktininkų ran-kose. Milžiniškų teutonų kanuolių veikmė pakėlė klausimą, ar tvirtovės dabar apamai gali atsi-laikyti prieš naująsias kanuo-las. Išreikšta nuomonė, kad jokia tvirtovė negalinti atlaikyti prieš vokiečių kanuolės. Kaip prityri-mas iki šiolė, rodo, toji nuomonė gali būti teisinga.

Tentonai turi daug geresnes už taktininkus kanuolės tvirtovės ver-ti. Todėl vokiečių tvirtovės, lygios stiprumu taktininkų tvirtovėms turi būti skaitomos stipresnės už pastarąsias, kadangi taktininkai ne-turi jėgų, užtektinai veikmingų, kad tas tvirtovės paimti taip pat ly-giai, kaip vokiečiai ima jų, tal-kininkų, tvirtovės.

Vokiečiai savo rankose turi dvi tvirtovės, kurios yra priskaitomos prie stipriausių visame pasaulyje. Tai yra tvirtovės Metz ir Bel-fort. Abi jiedvi guli netoli Fran-cūzijos rubežiaus. Jos abidvi yra baza (pamatu), tinkamu vokiečių įsiveržimui Francūzijos, ir vokie-čiai dabartinėje karėje tą šią tvir-tovę įvytybę iki šiolė pasekmin-gai išnaudoja.

Pastebėtina, kad tvirtovė Belfort iki 1871 metų priklausė fran-cūzams. Paskui jį jai perėjo vokie-čiams. Pastebėtina taipgi tas, kad laike visos franco-prusijos karės šioji tvirtovė, nežinint to, kad jį jai buvo visai atkirsta nuo Fran-cūzijos, nebuvo vokiečių paimta. Vėliaus vokiečiai jį labai sustipri-no.

678. Kur yra didžiausia pasaulyje kaiminė? Kanadoje yra di-džiausia kaiminė gvyulių, kokią žmogus kuomet nors žinojo. Toji kaiminė randasi teritorijoje Mack-enzie. Šioji teritorija yra milžiniš-ko ploto, kuriame žmogus iki šio-lė nėra apsigyvenęs. Teritorija yra didesnė negu visa Alaskta ir jo-sios plotas yra dvigubai didesnis už didžiulę Texas valstiją. Tariau-mo jį kaiminė susideda iš amerikoniš-kių elnių, vadinamų "Caribou". Sulyg žinovų apskaitliavimu, kai-minė, kuri randasi šioje srytyje, su-sideda iš apie trisdešimties milijonų galvų. Kitos tokios kaiminės nie-kur nėra žinoma. Visi šie gvyuliai paprastai laikosi kruvoje. Kuomet jie persikelia į kitą vietą iš seno-sios buveinės, kame jie jau pri-truko maisto, tai užima kelias sa-vaiteis laiko, kol kaiminė pereina per kokią nors vietą. Gvyuliai, iš kurių susideda šioji kaiminė, yra laukiniai. Patį kaiminę nepriguli niekam.

679. Kokioje šalyje yra daugiausia restoranų? Niekur nėra tiek daug restoranų, kaip Chinijoje. Tenai miestuose sunku pasi-sukti be to, kad prieš akis nestovėtų restoranai. Tų restoranų yra visokių ir visiems gyventojų sluog-sniams. Chinijoje restoranai už-ima daug-maž tą pačią vietą, ką Amerikoje salūnas. Jame visų rei-ka-lumų ir susitikimų centras. Skir-tumas tarp salūno ir chinioško res-toranto yra tas, kad Chinijoje res-torantų yra daug daugiau negu pas-mu salūnų.

Pradant nuo pat apačios, prasčiausiu restoranu yra restoranai, kuri vienas žmogus pernešinėja iš vietos į vietą. Jį jai yra skiriamas paprastiesiems neturtingiems žmo-nėms. Pavalgius vienam kostume-riui, restoranto savininkas su visu savo restoranu eina prie antrojo savo kostumerio. Chinijos miestų gatvėse tokių restoranų galima ma-tyti daugybę. Juos galima būtų pa-vadinoti pedioriniais restoranais.

Toliaus sėka visa eile visokių restoranų, skiriamų įvairaus turto žmonėms. Restorantai, skiriamų turistuoliams paprastai turi du aug-listas kur priklauso.

Restorantų Chinijoje paprastai lanko vyrai. Moteris, kaip tai yra paprastai rytų šalyse, sėdi pas sa-ve namie, niekur nepasirodydamos. Tačiau pastaraisiais metais, Euro-pos ir Amerikos papročių įtekmė-jė, šisai moterų uždarymas prade-da palengva nykti, ir moteris vie-tomis jau pasirodo viešai. Šisai ap-sireikšimas pastebiamas tarp tur-tin-gesniųjų žmonių, kurie daug-giau susiduria su Europa ir Ame-rika ir todėl turi progos perminti šių šalių papročius. Todėl geres-niuose restoranuose dabar galima matyti ištisas šeimynas valgant. Nežinint to, ir iki šiolė restoran-tai Chinijoje yra daugiausia vyrų lankomi.

680. Kokia kulka žmogų su-žeidžia ir gydo padarytą žai-dą? Amerikonas išradėjas Alex-ander Foster Humphrey, gyvenan-tis mieste Pittsburgh, Pa., išrado naują kulka, kuri skirtina nuo visų kitų kulky, kurios iki šiolė yra vartojamos karės laukuose. Jojo išrastoji kulka sužeidžia taip pat, ir visos kitos kulkos. Tačiau jį jai skiriasi nuo visų kitų kulky tuom, kad jį jai, sužeidusi žmogų, pati tuojaus ima ir gydyti padary-tą žaidą. Kita šios naujos kul-kos ypatybė yra tame, kad jį jai taipgi malšina skausmą, kurį sužeid-dimas suteikia žmogui.

Šioji kulka turi tam tikras gra-butės. Į tas grabutės įdedama dve-jopos rūšies vaistų. Vieni tų vaistų malšina skausmą, suteikiamą nuo žaidos padarymo. Tai yra taip va-dinamieji narkotikai. Antrieji gra-butės įdedamieji vaistai yra an-ti-septikai, tai yra vaistai, kurie išvalo žaidą ir neleidžia kraujui užsimuodinti. Tokiu būdu šioji kulka, sužeidždama, podragu stui-kia josios sužeistam žmogui, taip sakant, ir pirmąją pagalbą.

Išradėjas tikisi, kad jojo naujo-jai kulka, jeigu jį jai būtų priimta, vartojimui karės, sutauptų ne-mažai žmonių gvybių, kurios da-bar dažnai žusta vien todėl, kad su-žeistamjam nesuteikta savo laiku reikalingosios pagalbos.

Išradėjas siūlo uždėk savo iš-radimą visoms valstijoms ir tikisi, kad jį jai bus pri-mtas. Jeigu iš-ra-dėjo viltis išsipildytų, tai busimose karės žmonės vartotų naujas savo rūšies daktariškas kulkas.

KLAUSIMAI.

681. Kur padaryta operacija, daktarui būnant toli nuo ligois?

682. Kodėl pienas baltas, o sviestas geltonas?

683. Kaip aklas gali skaityti?

684. Koki žmonės buvo di-džiausiais šykštuoliais (skupu-liais)?

(Atsakymai bus kitam numeryj)

Kibirkštys.

Uždavinys: Jeigu "Vienybė Lietuvninkų" padarė iš Bagočiaus Fritza, tai ką jį gali padaryti iš Pruseikos?

Atsakymas: Hansa. Tuomet būtų "Katzenjammer Kids."

Gal Austrijos ambasadorius Dumba tikėjo į "bendrų tautos reikalus", kuomet jis norėjo panaudo-ti čia gyvenančius hungarus sukė-limui streikų Amerikos dirbtuvėse.

Praleista šiuosmet pažymėti vie-tiną jubiliejų: užmirsta surengti dvimetinį "Naujuenų" pikniką.

Šeštokas sako, kad jis nesąs "Šakės" redaktoriūm. Tas man primena, kad ne šakė redaktoriū, bet daugeliui redaktorių šakė rei-kėtų duoti.

"Naujuenos" patėmija, kad ir tarp socialistų atsirado "dešinėji" arba "atžargareiviai" ir "kairieji" arba "pirmieviskai" socialistai. Ši-tie "kairieji kairieji" gal dar skir-sis į "kairuosius" ir "dešiniuosius", o tuomet reikės mokintis "kubiškų šakų traukimo" iš al-gėbros, kad išrokovus, kuris soka-listas kur priklauso.

Ar kartais "Draugo" Burbulas neišsąs taip, kad visą "Draugą" užims. Butų gaila vieton draugo turėti tik burbulą.

Kun. Kemėsis pristeigė daug draugijų ir kiekvienai rado šven-tą patroną. Jeigu "Draugas," "Pa-žanga," ir "Darbininkas" iki šio-lei neturi jokio patrono, tai tur-but tik todėl, kad joks šventasis nenorėtų apsimti patronauti.

Tai Simkus tveria chorą iš 1,000 žmonių. Laikyti tų žmonių ad-resus didžiausiam sekretre: Dr. Rut-kauskas gali parašyti, kad "Simkus per daug garbės nori."

Jurgis Spurgis.

VIETINĖS ŽINIOS.

"Aušra" persikelia. Neuzilgo "Aušra" žada persikraustyti iš dabartinės savo buveinės, 3149 So. Halsted st., į namą, esantį prie piet-rytinio kampo Halsted ir 30-tos gatvių, skersai nuo Mark White Square Parko.

Drabuziai. Ponios Zimontienės rupestim surinkta dėžė drabūžių nukentėjusiems nuo karės Lietu-voje. Antrą dėžę surinko p-lė M. Radzevičaitė. Norima su-rinkti visą vagoną drabūžių, ku-rie būtų pasiūti Brooklyn, su-rinkti drabūžių centrą. Iš pasikalbėjimo su žmonėmis, sto-vinčiais arti šiojo reikalo, paaiš-kejo, kad žmonės nesigaili aukau-ti drabūžių. Galima būtų surink-ti gan daug, jeigu tik būtų už-dint, apsiėmę nemažiau \$50. Sa-tektingai jeigu. Rinkimo žmonių manymu, šiam darbe daug gal-tybų prigelbėti lietuvaitės, pašvę-damos vieną-antrą liuosą valan-dą. Drabūžių rinkimo reikauo-se reikia kreiptis prie p. Zimon-tienės, 3252 So. Halsted st.

Tušė moterį. Praeitą nedėl-dienį prie kampo 33-čios gatvės ir Parnell ave. man teko pasekti vieną, nors paprastą, bet visgi minėtiną apsiėmimą. Kuopelė apielinkė lietuvių "baliavojo" visą dieną. Vakare svečiai išsi-skirstė. Namiškiai, nepasitenkin-dami turėtaja puota, nuėjo va-karę salūnan. Buvo jau vėlyva naktis. Moteris, nesulaukdamą namiškių, nuėjo juos išprašyti iš salūno. Girti išėjo ir gatvėje pradėjo mušti nelaimingą mote-riškę.

Išvažiavo. Šią savaitę išvaži-avo į Philadelphia, Pa., p. M. Strikulis, Valparaiso moksleivis. Jį jai tenai įstoja į medicālę mo-kyklą. Tą pačią mokyklą lanko ir jojo pusbrolis, p. A. Strikulis, Abu, Dr. Klimo rupestingumu, gauna stipendijas.

Išvažiavo vakacijoms į pie-tines valstijas p. Kasputis.

Nauja įstaiga. P-lės Toleikiu-tės naujame Sakalauksko name, prie Halsted gatvės, tarp 31-os ir 32-ros, atidarė "Beauty Shop" vardu "Marinello," kurioje bus taisomi žmonėms nagai, pirštai ir tt. Sakoma, tai pirma Chi-cagoje šios rūšies biznio įstaiga lietuvių rankose.

Nauja teatro draugija. Bridge-porte susitvėrė nauja teatro drau-gija. Jį jai pavadinta Pasilink-sminimo (Amusement) kuopa. Šios naujos draugijos tikslu yra vystyti lietuvių teatrą. Naujoji draugija mano paimti viršutinę "Mildos" svetainę, kame bus ruo-šiamasai prie kasdieninio vode-vilium. Jeigu publikoje pasiro-dys užtektinai priejautos ir pri-tarimo draugijos darbiui, tai bu-sias atidarytas "Lithuania" te-atras, kame bus tiekiamas vode-vilium.

Iš Cicero. Čia yra lietuvių savininkų sąjunga, kuri vadinasi "Lithuanian Improvement Club."

Šioji sąjunga jau gyvuoja nuo šešios mėnesio 1911 metų. Na-rių jį jai turi suvirš šimtą (tok-sai narių skaitlius parodo, kad lietuvių namų savininkų čia yra didelis skaitlius). Sąjungos tikslu yra, kaip patsai vardas rodo, rūpintis reikalais, surištais su miestelio pagerinimu. Šiai są-jungai kai-kada tenka susidurti su miestelio airiais ir kitais kita-tuoliais.

Keli metai atgal burys airių, keli vokiečiai ir žydėlis buvo su-manę uždrausti medinius namus budavoti. Tuom tikslu jie buvo sumanę paduoti miestui tam tik-rai sutaisytą rezoliuciją. Jeigu šisai sumanymas būtų buvęs miesto valdybos priimtas, tai ji-sai būtų skaudžiai atsiliejęs ant nemažo skaitliaus lietuvių. To-dėl sąjunga užprotestavo prieš tą sumanymą ir pareikalavo, kad tokio svarbaus reikalo išrišimui būtų suaukšti visi miestelio gy-ventojai. Reikalavimas pripažin-tas teisingu, ir susirinkimas su-saukta. Balsavimu sumanymas buvo atmestas apie 70 balsų prieš 32.

Šimet kovo mėnesyje sąjunga laikė susirinkimą, kurin užkvietė p. T. Brennan, miesto reprezen-tantą, kad jį jai duotų paaiškini-mų dėl kai-kurių svarbių reika-lų. Užkviestaisi padavė suma-nymą, kad alėjos būtų išgrįstos (išbrukuotos). Sumanymas bu-vo atidėtas ant toliaus. Tulam laikui praslinkus, sužinota, kad airiai nori surinkti kiek parašų ir paduoti juos miesto valdybai su reikalavimu, kad valdžia nu-tartų, jog kiekvienas savininkas turėtų priverstinai mokėti už grindimą ties jojo nuosavybe. Toksai nutarimas būtų žymiai pa-nukentėjusiems nuo karės Lietu-voje. Antrą dėžę surinko p-lė M. Radzevičaitė. Norima su-rinkti visą vagoną drabūžių, ku-rie būtų pasiūti Brooklyn, su-rinkti drabūžių centrą. Iš pasikalbėjimo su žmonėmis, sto-vinčiais arti šiojo reikalo, paaiš-kejo, kad žmonės nesigaili aukau-ti drabūžių. Galima būtų surink-ti gan daug, jeigu tik būtų už-dint, apsiėmę nemažiau \$50. Sa-tektingai jeigu. Rinkimo žmonių manymu, šiam darbe daug gal-tybų prigelbėti lietuvaitės, pašvę-damos vieną-antrą liuosą valan-dą. Drabūžių rinkimo reikauo-se reikia kreiptis prie p. Zimon-tienės, 3252 So. Halsted st.

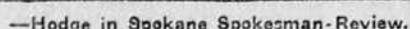
J. Stankevičia, L. I. C. Sekr.

Pagelbėkit.

Siomis dienomis bus užbaigtas didelis žemlapis Suvalkų guber-nijos, kurio sutaisymui man pri-siėjo darbuotis apie 6 metus. Ne-žiūrint to, kad medžiagą šiam žemlapiui rinkau iš visų galimų šaltinių; nežinint to, kad jo su-taisymui man gelbėjo Lietuvių Mokslo Draugija Vilniuje ir vi-sa eilė lietuviškųjų veikėjų,—dar-bas yra taip didelis ir painus, kad ir prie geriausio noro visa ko negalima būtų surinkti. Neku-rių mažmožių visgi dar ir dabo-truksta. Ir todėl, pirm išleisiant šį žemlapi, aš norėčiau gauti ži-nių apie nekuriuos dalykus, kurie žemiaus yra išdestyti. Labai prašyčiau gerbiamų skaitytojų, kurie gerai pažįsta žemiaus pa-minėtas vietas Suvalkų guberni-joj, atsakyti man tuo jaus ant sekancijų, žemiaus paduotų, klau-simų:

1. Ežeras tarp Žaliskės ir Bagdanonių, netoli Seirijų; rusiškai jis vadinamas "ozero Seislak."
2. Ežeras "Sigik," tarp Žaliskės ir Babrų.
3. Ežeras "Verneje" tarp Rudos, Jakonių ir Radzvilonių (netoli nuo Veisiejų).
4. Ežeras "Hanča," į pietus nuo Veisiejų.
5. Ežeras "Veisice," prie Petroškų ir Agradinkų.
6. Ežeras "Povesniki," tarp Paviestninkų ir Sapiezikių.
7. Ežeras "Ainamanka," tarp Kalvių ir Ivoškių, ir vakarus nuo Kapčiamiesčio.
8. Du ilgi ežerai prie Vilkanas-trų, Leipalingio par.; vienas vadinamas rusiškai Čarna Bil-sa, o kitą Biala Bilsa. Kaip vadinasi rindinas ežerėlis ten pat, vadinamas rusiškai Aga-zis.
9. Ežeras prie Liepiškių ir Vil-kiaucinio, netoli Liškevos.
10. Ežeras prie Klepočių, pake-liui į Kucionius ir vadinamas rusiškai "Zopsie," į pietus nuo ežero Galsto.
11. Didelis ežeras tarp Lazdijų ir Seinų, vadinamas "Galodz" (prie jo yra še kaimai: Ga-linai, Uzdzeniekai, Beviršiai, Dunsnyca, Žagarai, Pradziu-ciai ir Burbiškiai).
12. Du ežerai prie planto tarp Lazdijų ir Seinų; vienas va-

Suv. Valstijų doliaris dabar yra visų pinigų karaliu-
nes savo kaina stovi augščiau už visų kitų šalių pinigus.
Kitų šalių pinigai prieš jį galva lenkia.

Su pagarba,
B. K. Balutis,
3252 S. Halsted st.,
Chicago, Ill.

NAUJI RASTAI.

"Ar I. W. W. Prieš Socializmą Kovoja? Ne." Lenkiškai parašė Populus. Vartė Lietuvos laisvės kovos sąjaukui.

Pajieskau savo tėvo Pranciškaus Stakučio; paeina iš Kauno gub., Raseinių pav., Kaltinėnų valsč., Kaštaišio kaimo; 20 metų kaip gyvena Amerikoje. Atvažiuavęs į Ameriką

Severos preparācijas visur parduodama, pas visus aptieki-
ninkus. Ziūrēk, kad buty Severos, neimk kitokių. Jei
jūsų aptiekininkas neturi, tai kreipkitės tiesiog pas
W. F. SEVERA CO., - Cedar Rapids, Iowa.

SEVERA'S
Healing Ointment
[Severos Gydanti Mostlis]
vartojama. Kaina 25c.

3252 So. Halsted St. Phone Drover 700

...išsiskaido kaimo; 20 metų kaip gyvena
Amerikoje. Atvažiuaves į Amerika

A Olszewski Bankowie

A. Olszewskio Bankoje
3252 So. Halsted St. Chicago

A. OLSZEWSKIO BANKA

3252 So. Halsted St., CHICAGO, ILL.

Seniausia ir tvirčiausia Lietuviška Banka Chicagoje.

Isteigta 1893 metuose.

Valdo kelesdešimt bagočiausiu Budinku ant Bridgeporto.

PRIMA pinigų taupinimui nuo vieno Dolario iki didžiausių sumų ir moka už juos 3 procentą metams.

SKOLINA pinigų pirkimui ir statymui namų Chicago mieste.

PERKA ir parduoda namus ir lotus ir stato kitiems namus ir štorus ant lengvų išmokėčių.

PERKA ir parduoda Morgečius ir Bondsus, nešančius 4, 5 ir 6 procentą.

ATVAŽIAVUSIEMS Chicagon iškolektuoja jų pinigus, paliktus kitose bankose.

ISMAINO ruskus pinigus ant amerikoniškų ir amerikoniškų ant ruskų.

SIUNČIA pinigų į Lietuvą, Rusiją ir visas dalis svieto pigiai ir greitai.

PARDUODA šifortas ant visų linijų ir parupina nuo Rusijos konsulio pasportus važiuojantiems Lietuvon, Rusijon.

BIZNIERIAMS duoda Čekių knygeles, su kuriais tai čekiais jie apmoka algas, bilas ir visokias kitas išmokėtis. Čekiai yra praktiškiausias ir lengviausias budas vedimo rokundų biznyje. Jokis biznierių be bankos čekių negali šiandien atsakčiai savo biznį vesti.

PADARO Dovieennastis ir visokius kitus rejentališkus raštus gerai ir pigiai.

PARSAMDO Bankines Skryneles (Boxes) saugiai įrengtoje Bankoje, prie kurios nė vagis, nė ugnis negali prieiti.

Lietuviai iš kitų miestų ir farmų gali šioje Bankoje atlikti savo reikalus per laiskus. Rašykite adresu:

A. OLSZEWSKI BANK

3252 So. Halsted St., CHICAGO, ILL.

Atvažiuojusius (S KITU MELDŽIAME) aplankyti ir muos Banka.

BANKOS VALANDOS:

Utarinkais, Ketvergais ir Subatomis nuo 8 ryto iki 9 vakaro.
Panedėliais, Seredomis ir Pėtnyčiomis nuo 8 ryto iki 6 vakaro.
Nedėliomis nuo 9 ryto iki 1 po pietų.

MOKYKIS BARBERYSTĖS.

Mēs išmokiname šio langvo, švareus ir greitai išmokamo amato į kelias trumpas savaites; geriausi įrenginiai; ekspertai mokinai; frankiai suteikiama; darbas kiekvienam žmogui; stekite pamatyti mus arba rašykite užduka gaunamoms informacijoms.
BURKE BARBER SCHOOL,
610 W. Madison st., Chicago, Ill.

!! Pranešimas !!

Nuopradžios Rugpjūčio mėn. perkeliu savo ofisą po
3325 So. HALSTED ST.
TELEPHONE YARDS 5631
Dr. P. WIEGNER

JONAS KULIS

"Lietuvos" Keliaujantis Agentas.
Dabar važinėja valstijose Illinois, Michigan ir Ohio. Kur jie atstovauja, lietuviai gali pas jį užsirašyti laikraščius "Lietuva" ir "Amerikos Lietuva" ir lietuviškas knygas ir jam prenumerata užsimokėti. Mēs už jį atsakome. Lietuva Publishing Co.

Rusiškas Lietuvos Rejentališkas Biuras

GERIAUSIAI PADARO:

Rusiškas Dovieennastis, Aktus pirkimo, pardavimo, išradavojimo ar kitam pervedimo žemės ar ūkės Lietuvoje-Rusijoje. Parupina pasportus išvažiuojantiems Lietuvon-Rusijon ir visokius kitus rejentališkus raštus padaro gerai, greitai ir pigiai. Iškolektuoja dales, skolas ir pinigus, paliktus Rusiškose Bankuose.

Visokiuose reikaluose Informaciją suteikia dykai.

Dėl informacijos Chicagiečiai kreiptis asabiškai, o iš kitų miestų rašyti, adresuojant:

LIETUVOS REJENTALIŠKAS BIURAS

3252 So. Halsted St. Chicago, Ill.

Biuro Valandos Nuo 8 ryto iki 6 vakaro. Utarinkais, Ketvergais ir Subatomis nuo 8 ryto iki 9 vakaro. Nedėliomis nuo 9 ryto iki 1 po pietų.

Lietuviškų Knygų Krautuvė.

Mylėtojai gerų knygų, norinti išsivini savo protą ir išmokinti anglišką kalbą, kviečiami pirkite Knygas iš mano krautuvės. Čia gaunama visokios lietuviškos knygos, taipgi angliškos ir lenkiškos ant užsakymo. Scenos mylėtojų rateliai imdami kompletus, s. v. gauna papiginta kaina. Krautuvė adara kas vakaras.

Iš kitų miestų atsišaukusiems, pasiūniu katalogą dykai. Adre:

M. J. DAMIJONAITIS
901 West 33-rd St., CHICAGO, ILL.

F. P. Bradchulis

Attorney & Counselor at Law
Lietuvės Advokatas
30 N. LaSalle St., Chicago, Ill.
Slovak Exchange Bldg., Rooms 1107-1111
Telephone Franklin 1173
Gyv. 3112 S. Halsted St., aril 31-m
Telephone Yards 3189

LIETUVIŲ LIUTERONŲ ATYDAI.

Iš priežasties europinės karės dabar negalima gauti jokių knygų iš Europos. Bet mēs da turime po keletą lietuviškų liuteroniškų maldaknygių ir giesmių knygų savo krautuvėje, ir pas mus dar galite jų gauti.

Todėl, kurie reikalaujate minėtų knygų, tai pasiskubinkite, kol jų turime, nes šioms išsišaukus, neįsuteisite niekur, kol karė nepaibaigs. Rašykite umai, o prisijusime katalogą.

LIETUVA PUB. CO.,
3252 S. Halsted st., Chicago, Ill.

Užsirašyk sau ar savo pažįstamiems
Lietuvų bei Amerikoj
VIEŲBĖ LIETUVNINKU
Eina jau 30-tus metus.
Prenumerata \$2.00 metams; \$1.00 pusel metų. Kanadoje \$2.50 metams; \$1.25 pusel metų. Anglijoje, Lietuvoje ir kitur \$3.00 metams; \$1.50 pusel m.
Pamatinui vieng num. siūniam dovana
Knygų katalogą siūniamo ant pareikalavimo dovanai.

J. J. Paukštis & Co.
120-124 Grand St.,
Brooklyn, N. Y.

*****
Tel. Canal 5395
J. G. Mezlauskis
Generalis
Kontraktorius ir
Namų Statėjas.
2302 S. Leavitt St. Chicago
*****

Phone Drover 5052
DRANGELIS & SAPRANAS
Liet. vial. Doktorai-Dentistai
Valandos nuo 9 ryto iki 9 vakaro
3261 So. Halsted St., Chicago

Tel. YARDS 1532 Dr. J. KULIS

Lietuvės Gydytojas ir Chirurgas
3259 So. Halsted St., Chicago, Ill.
Gydo visokias ligas moterų, vaikų ir vyrų. Speciališkai gydo limpančias, užsienėjusias ir paslaptingas vyrų ligas

LOTAI GERIAUSIOJE VIETOJE.

Pietrytinis kampas Emerald ave. ir 33-čios gatvės, 48 pėdos plotis, 125 pėd. ilgis. Tinka visokiam bizniui. Parsiduoda už \$3,500.00
3236 So. Union ave. Lotas 25x125. Parsiduoda už \$350.00
3012 Emerald ave. \$650.00
3020 Emerald ave. \$675.00
3024 Emerald ave. \$675.00
3040 Emerald ave. \$700.00
Parsiduoda ant lengvų išmokėčių.

Ar jūs žirote, kad šitie lotai, yra tris syklius vertesni už lotus ant Kedzie ave. ir 38-čios gatvės, už kuriuos ten moka žmonės po \$800.00

A. OLSZEWSKI BANK,
3252 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Nuovs Savaitinis Laikraštis "ATEITIS"

"Atėitis" yra deparatyvškas laikraštis, tarnaujantis jaunimo ir kultūros reikalams. Tarpina daugybę įvairiausių žinių. Didelio formato, 8 pusl. Kaina tik \$1.50 metams, o 85c. pusel metų.
"Atėitis" išleidžinėj bendrovė, inkorporuota ant \$25,000. Dabar laikas užsirašyti "Atėitį". Reikalaukit vieno numerio pažūrėjimui užduka.
Adresuokit taip:

"ATEITIS"
366 W. Broadway,
SO. BOSTON, MASS.

Jau Išėjo Iš Spaudos

MILŽINIŠKAS VEIKALAS

TIKĖJIMU ISTORIJA

Visas veikalas sudaro 1086 puslapius gražaus ir lengvai skaitomo rašto. Knyga yra papuošta skaitlingais piešiniais, kurie palengvina skaitymą ir padaro jį daug vaizdingesnį.

Šią milžinišką knygą parašė, bendradarbiaujant visai eilei kitų mokslininkų, žinomasai visame pasaulyje mokslininkas D. P. Chantepic de la Saussaye. Lietuvių kalbon vertė J. Laukis.

Šioje knygoje skaitytojas ras pilną apžvalgą visų tautų tikėjimų-religijų, pradedant nuo seniausių amžių ir baigiant dabartiniais laikais.

Skaitydamas Tikėjimų Istoriją, suprasi, kaip žmogus laipsniškai tobulinosi savo tikėjimiškose pažvalgose, kol galop nepriėjo prie dabartinių tikybų. Tikėjimų Istorija yra veidrodžiui, kuriame aiškiai, kaip ant delpo, matai žmogaus dvasios plėtojimosi kelius. Negalima suprasti žmonijos vystymosi, jeigu nežinai, kaip išsivystė tikyba. Tą gi galima kaip sykis sužinoti šioje naujoje Tikėjimų Istorijoje.

Tikėjimų Istorija yra milžiniškiausiu lietuviškai parašytu veikalu toje šakoje.

Knyga yra didelio formato, gražiais tvirtais apdarais, nugara ir kampai skuros, sonai audimo, aukso titulu ant nugaros.

Kaina tikait \$5.00. Sulyginus su veikalo didumu ir jo svarba, kaina yra be galo maža.

Kiekvienas skaitantis save apsviestu ir norintis būti inteligentišku lietuviu privalo butinai perskaityti šią knygą.

Reikalavimus Siųskite Antrašu:

Lietuva Publishing Company

A. OLSZEWSKI, Pres.

3252 So. Halsted St.,

CHICAGO, ILL.

KATALIKAS

AMERIKOS
LIETUVIŲ DIENRASTIS

VISUOMENES.

Literatūros ir Politikos iliustruotas Laikraštis

Amerikos Lietuvių Dienraštis "KATALIKAS" paduoda vėliausias žinias apie karą ir visokius atsitikimus pasaulyje. Visuomet pilnas informacijos straipsnių.

Dienraštis "KATALIKAS" eina tautiškai-krikščioniškoje dvasioje.

DIENRAŠCIO KAINA:

Metams	\$5.00
Pusel metų	\$3.00
Trims mėnesiams	1.75
Devim mėnesiams	1.25
Europoje metams	7.00

Praneškite savo adresą, o gausite pasiūlykimui vieną numerį veltai.

TAIPAT UŽLAIKOMA
Didžiausia Knygų ir Muzikos Krautuvė
REIKALAUKITE KATALOGO

Rašydami laiškus ir siųsdami pinigus visados adresuokite šitai:

TANANEVICZ PUBLISHING COMPANY

3249-53 South Morgan Street
CHICAGO, ILL., U.S.A.

KATALIKAS

Paslapty Magijos ir Spiritizmo

(Knyga išrodanti Paslapty Magikų).

Daugelis lietuvių dar labai save vilioja, įtikėdami visokiems magikams ir spiritualistams. Nemažai jaunų vyrų, nepatyrusių, savo visus sūnialius uždirbtus pinigus sukišo į pragobėlio magikų kišenę.

Užtai nesiduok bent ant toliau savęs išnaudoti, nusipirk knygą: "Paslapty Magijos ir Spiritizmo", kurioje išrodama visos paslapty šviesos slaptys Magijos ir Spiritizmo, ir bus mums ir burtų paslapty ir jas su mokslo. Šioje knygoje atrastis visas mūny ir burtų paslapty ir jų prasit, nes aiškiai aprašytos ir paveikslėliais parodytos slaptybės ir jų darymo budal. Knyga yra 262 puslapių, kaina su prisūntimu į namus darymo budal. Knyga yra 262 puslapių, kaina su prisūntimu į namus darymo budal. Knyga yra 262 puslapių, kaina su prisūntimu į namus darymo budal.

Adresas: M. J. Damijonaitis,
901 West 33rd Street, Chicago, Illinois

PHONE DROVER 4247
Dr. J. JONIKAITIS
MEDIKAS IR CHIRURGAS
4611 So. Ashland Ave., Chicago.

Dr. O.C. HEINE
DENTISTAS
OFISAS-Kampus 31 ir So. Halsted gatvė.
(Dyvenimas virš aptakos) 36 CHICAGO, ILL.

TELEPHONE DROVER 7215

Geriausia Akušerka

O. Jonikiene

3364 S. Halsted St.
(Kampus 34 toso)
Chicago, Ill.

Canal 2113
DR. A. YUŠKA
LIETUVIS GYDYTOJAS
1749 SO. HALSTED ST CHICAGO, ILL.
CORNER 18th STREET

EVESKIO Prekybos ir Kalbu
Dienine ir Vakarine MOKYKLA
MOKINAMA:
Anglių kalba nuo pradines iki augščiausios
Aritmetika
Augštesn. Matematika
Istorija, Geografija
Politika Ekonomia
G. Leveskis. Vedėjas Mokyklos.
3106 So. Halsted St., Chicago.

DU-KART NEDELINIS LAIKRASTIS

Eina jau 25 metai
Utarinkais ir Pėtnyčiomis
Prenumerata metams \$2.50
" " pusel metų \$1.25
Adresuokit taip:
W. B. BOCZKOWSKI CO.,
Mahanoy City, Pa.

GERA PROGA!

Cermetika angliškos kalbos mokyklė mokytojo (apdaryta) \$1.00
Veiku Draugas arba kaip mokytiškai tyti ir rašyti be mokytojo. \$1.50
Naujas Budas mokyti rašyti be mokytojo. \$1.00
Aritmetika mokinimui rėkandų su paveikslais (apdaryta). \$3.50
Viso \$1.00

Kas atsiųs iškirpus šią apgarinimą iš "Lietuvos" ir \$1.00 per money order, tai gaus visas 4 knygas 60c. pigiau.

P. Mikolainis
Box 62 New York City